

19/0135/3

1.3.2019

Diaarinumero
02810/18/7201

Asia Rahoitusmarkkinoiden valvontaa koskeva valitus

Valittaja Danko Koncar
Asiamies: asianajaja Kai Kotiranta

Päätös, josta valitetaan

Finanssivalvonta on päätöksellään 21.2.2018 Dnro FIVA 17/02.05.05/2017 velvoittanut Koncarin:

- 1) julkistamaan arvopaperimarkkinalain (495/1989) 6 luvun 10 §:n mukaisen pakollisen ostotarjouksen Afarak Group Oyj:n (ent. Ruukki Group Oyj) osakkeista ja Afarak Group Oyj:n liikkeeseen laskemista sen osakkeisiin oikeuttavista arvopapereista siten kuin arvopaperimarkkinalaissa säädetään kuukauden kuluessa Finanssivalvonnan päätöksen tiedoksisaannista;
- 2) sen jälkeen, kun 1 kohdan velvoite on täytetty, aloittamaan ostotarjousmenettelyn siten kuin arvopaperimarkkinalaissa säädetään kuukauden kuluessa pakollisen ostotarjouksen julkistamisesta; sekä
- 3) sen jälkeen, kun 2 kohdan velvoite on täytetty, toteuttamaan ostotarjouksen sen ehtojen mukaisesti.

Velvoitteiden tehosteeksi Finanssivalvonta on asettanut uhkasakkolain 9 §:ssä tarkoitetun juoksevan uhkasakon 1 kohdassa tarkoitetun pakollisen ostotarjouksen julkistamisvelvoitteen, 2 kohdassa tarkoitetun ostotarjousmenettelyn aloittamisvelvoitteen sekä 3 kohdassa tarkoitetun ostotarjouksen toteuttamisvelvoitteen osalta siten, että kunkin velvoitteen osalta uhkasakon peruserä on neljäkymmentä miljoonaa (40 000 000) euroa ja lisäerä kymmenen miljoonaa (10 000 000) euroa jokaista sellaista täyttä kuukautta kohti, jona velvoitetta ei ole noudatettu.

Päätöksen mukaan Koncar voi täyttää päätöksessä asetetut velvoitteet myös siten, että pakollisen ostotarjouksen tekee hänen sijaansa hänen täysin omistamansa määräysvalta-yhteisö.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Ensisijaisesti Finanssivalvonnan päätös on kumottava ja asia on palautettava Finanssivalvonnan uudelleen käsiteltäväksi tiedoksianto- ja kuulemismenettelyvirheiden vuoksi.

Toissijaisesti Finanssivalvonnan päätös on kumottava ja valittajalle asetetut velvoitteet sekä niiden täyttämiseksi asetetut uhkasakot on poistettava. Joka

tapauksessa uhkasakot on poistettava tai kunkin uhkasakon määrää on alennettava siten, että uhkasakon peruserä on enintään 50 000 euroa ja lisäerä enintään 10 000 euroa.

Asiassa on toimitettava suullinen käsittely.

Finanssivalvonta on velvoitettava korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut korkolain mukaisine viivästyskorkeineen kuukauden kuluttua hallinto-oikeuden ratkaisun antamisen jälkeen.

Päätökseen täytäntöönpano on kiellettävä.

Hallinto-oikeuden tulee määrätä valitusasiakirjat salassa pidettäväksi.

Perusteet

Finanssivalvonnan toimivalta

Finanssivalvonnalla ei ole toimivaltaa päättää, onko jollekin syntynyt velvollisuus tehdä julkinen ostotarjous, eikä velvoittaa tekemään julkista ostotarjousta ja päättää sen ehdoista. Laillisuusperiaatteen mukaisesti oikeuksiin ja velvollisuuksiin näin pitkälle ulottuva päätöksenteko edellyttää lain nimenomaista valtuutusta. Tällaista säännöstä ei ole arvopaperimarkkina-laissa eikä muussakaan laissa. Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 9/2013 -asiakirjassa ei mainita tällaista valtuutusta tai toimintamahdollisuutta.

Valittaja ei ole laiminlyönyt mitään Finanssivalvonnasta annetun lain 33 a §:ssä tarkoitettuja säännöksiä. Lainkohdassa tarkoitettun toimivallan käyttäminen edellyttää, että uhkasakon kohteena oleva velvoite on riidattomasti olemassa. Finanssivalvonnalla ei ole oikeutta ratkaista kysymystä velvoitteen olemassaolosta. Asiaa ei voida ratkaista aineellisesti asettamalla ensin uhkasakko.

Toisaalta Finanssivalvonnasta annetun lain 33 a § jättää avoimeksi, mitä säännöksiä siinä tarkoitetaan. Mikäli siinä olisi tarkoitettu nimenomaisesti arvopaperimarkkinalain säännöksiä, tämä olisi nimenomaisesti mainittu. Arvopaperimarkkinalaki on säädös eikä säännös. Laillisuusperiaatteen näkökulmasta on ongelmallista, mikäli sääntelyn kohteena olevat joutuvat arvailemaan velvollisuuksia sisältävien normien aineellista sisältöä.

Finanssivalvonnan menettely

Yleistiedoksiannolle ei ole ollut perusteita, sillä Finanssivalvonnan tiedossa on ollut valittajan asuinpaikka ja osoite. Finanssivalvonta ei toisaalta ole esittänyt selvitystä siitä, että se olisi ilmoittanut asiakirjojen nähtävillä panosta ilmoitustaululla, eikä valittajan tiedossa edes ole, missä ilmoitustaulu sijaitsee. Suomalaisen median välityksellä tehty yleistiedoksianto ei ole ollut lain mukainen tiedoksiantotapa, koska valittaja ei ole saanut tästä tietoa.

Myöskään kuulemismenettelyä ei ole suoritettu lainmukaisesti. Kuulemismenettelyssä ja päätöksen tiedoksiannossa on noudatettu erilaisia menettelytapoja, joten toinen valituista tavoista on väistämättä väärin.

Kuulemismenettelyä tai päätöstä ei ole toimitettu valittajan ymmärtämällä kielellä, sillä valittaja ei osaa suomea tai englantia. Valittajan äidinkieli on kroaattia, ja häntä on esitutkinnassa kuultu kroatian kielen tulkin avulla. Kun kysymys on ollut ulkomaalaislain 203 §:ssä tarkoitetusta viranomaisaloitteisesta asiasta, valittajalla on oikeus saada häntä koskeva päätös äidinkielellään tai kielellä, jota hänen perustellusti voidaan olettaa ymmärtävän. Asiakirjat olisi tullut toimittaa valittajan äidinkielellä.

Oikeusturva ja perusoikeudet

Finanssivalvonta on perusteettomasti saattanut asiaa koskevan esitutinnan vireille keskusrikospoliisissa. Täsmälleen samaa asiaa tutkitaan siis yhtä aikaa kahden viranomaisen toimesta, mikä ei ole mahdollista. Finanssivalvonta on myös tosiasiallisesti ratkaissut valittajan väitetyn menettelyn aineellisen kysymyksen ja siten toiminut sekä asian ilmoittajana että ratkaisijana.

Finanssivalvonta on pakottanut valittajan murtamaan hänelle esitutkintaprosessissa kuuluvan itsekriminointisuojaan esittämällä tämän asian yhteydessä täsmälleen samoja väitteitä kuin mitkä ovat esitutinnan kohteena. Finanssivalvonnan johtopäätökset ovat syyttömyysolettaman vastaisia.

Finanssivalvonnan päätös perustuu Finanssivalvonnan tuntemattomalta henkilöltä vastaanottamiin sähköpostiviesteihin ja asiakirjoihin. On mahdollista, että asiakirjat ovat peräisin joltain viranomaiselta. Sikäli kuin viestit ja asiakirjat ovat todellisia ja aitoja, ne on anastettu valittajalta hänen oikeuksiaan loukaten. Finanssivalvonta ei ole voinut ryhtyä hyödyntämään rikoksella vietyjä asiakirjoja.

Pääasia

Valittaja ei ole käyttänyt Kermas Limitedissä (jäljempänä Kermas) ja Hino Resources Co. Ltd:ssä (jäljempänä Hino) määräysvaltaa Finanssivalvonnan väittämällä tavalla, eivätkä mainitut yhtiöt ole muullakaan perusteella toimineet yhteiseen lukuun Afarak Group Oyj:n osakkeenomistajina. Valittaja ei ole myöskään toiminut yksin tai yksissä tuumin muiden tahojen kanssa määräysvallan saamiseksi Afarak Group Oyj:ssä. Normatiivisesti arvioituna merkitsevää on ainoastaan sellainen yksituumaisuus, jonka tarkoituksena on määrävän vallan käyttäminen yhtiössä. Valittajan määräysvallasta ei ole olemassa mitään konkreettista näyttöä, ja Finanssivalvonnan päätös on virheellinen ja faktoihin perustumaton.

Kermas ei ole ollut valittajan määräysvaltayhtiö vuonna 2009.

Hinon puolesta toimineet henkilöt ovat tehneet päätöksen ostaa Afarak Group Oyj:n osakkeita itsenäisesti, koska ovat uskoneet sen olevan hyvä sijoitus. He ovat halutessaan saaneet kertoa osakekaupoistaan valittajalle. Ostopäätöksen on tehnyt Wanwu Dong - - -. Dong ja valittaja ovat tunteneet toisensa pitkään, ja Dong tiesi valittajan menestyksen liiketoimissa. Tähän nähden ei ole yllättävää, että he ovat kommunikoineet keskenään osakeostoista. Dong ei ole tiennyt, miten suomalaisen yhtiön yhtiökokouksessa toimitaan, ja valittajan on ollut yhtiön toimihenkilöitä tuntevana helpompi selvittää asia. Siten siinä, että

Dong on tiedustellut valittajalta yhtiökokousvaltakirjaan liittyen sekä ilmoittanut myöhästyneensä yhtiökokoukseen ilmoittautumisesta, ei ole mitään epäilyttävää.

Kauppojen rahoittaminen tai rahoituksen turvaaminen kauppvoja varten ei ole määräysvallan käyttämistä eikä rahoittamista ole kielletty arvopaperimarkkinalaissa. Rahoittajalla ei ole mitään oikeutta kaupan kohteeseen, ellei toisin ole sovittu. Rahoitusjärjestelyjä koskee sopimusvapaus.

Siinä, että Hino on käyttänyt äänivaltaansa Afarak Group Oyj:ssä samalla tavalla kuin jotkut muut osakkeenomistajat, ei ole mitään epäilyttävää tai kiellettyä. Valittaja ei ole antanut ohjeita tai määräyksiä äänestyksistä eikä mahdollisesti toimitetuista valtakirjoista tai tehdyistä valtuutuksista voida päätellä mitään tällaista. Ei ole epätavanomaista, että suuret osakkeenomistajat äänestävät samansuuntaisesti.

Valittaja ei ole koskaan käyttänyt määräysvaltaa Finaline Business Limited:ssä (jäljempänä Finaline) eikä ole toiminut yksissä tuumin Finalinen kanssa, miltä osin valittaja viittaa syyttämättäjättämispäätökseen. Kysymys on saman asian arvioinnista rikos- ja hallintoprosesseissa. Finanssivalvonnan näkemyksen perusteella asiassa on syyttämättäjättämispäätöksen johdosta riidatonta, ettei valittaja ole käyttänyt määräysvaltaa Finalinessä, mutta hänen on tästä huolimatta katsottu toimineen yksissä tuumin määräävän vallan käyttämiseksi yhtiössä, minkä perusteella hänelle olisi syntynyt tosiasiallinen määräävä valta. Valittaja katsoo, että määräysvalta ja määräävä valta tarkoittavat samaa asiaa, eikä hänen siten voida katsoa käyttäneen myöskään määräävää valtaa.

Finanssivalvonnan päätöksessä ei toisaalta ilmaista sitä, kenen kanssa valittaja olisi toiminut yksissä tuumin. Finalinen puolesta on toiminut Pierre Moncheur de Rieudotte - - -. Valittaja on ainoastaan rahoittanut kaupan. Valittajan ja de Rieudotten välillä ei ole minkäänlaista riippuvuussuhdetta, eikä asiassa ole mitään ulkoisesti havaittavaa yksissä tuumin toimimista. Päätöksessä ei esitetä, miten ja miksi valittaja ja Finaline olisivat pyrkineet käyttämään määräävää valtaa yhtiössä.

Se, että valittaja olisi ollut ”aktiivinen” Finalinen ostaessa tai myydessä Afarak Group Oyj:n osakkeita, ei ole osoitus yksissä tuumin toimimisesta. Arvopaperimarkkinoilla on tavanomaista, että jollain taholla on ennakkokäsitys kiinnostuneista sijoittajista tai ostajista, eikä tahojen yhteensaattamisessa ole mitään kiellettyä. Hanwa Co. Ltd on itsenäisesti päättänyt myydä osakkeet Finalinelle hankintahintaansa vastaavalla kauppahinnalla, eikä voiton tavoittelussa ole mitään epätavallista.

Valittajan puolison ääniosuus Afarak Group Oyj:n osakkeista on ollut 0,06 prosenttia, millä osuudella ei ole asiassa mitään itsenäistä merkitystä. Valittajan puoliso käyttää itsenäisesti omaa päätös- ja määräysvaltaansa.

Mikäli asiassa katsottaisiin, että Kermas, Hino ja Finaline ovat käyttäneet yhteistä määräysvaltaa Afarak Group Oyj:ssä, mahdolliset arvopaperimarkkinalaissa säädetyt velvoitteet olisivat koskeneet jotakin näistä yhtiöistä. Valittaja ei ole piilotellut omistustaan Afarak Group Oyj:ssä eikä hän ole hajauttanut omistustaan. Päätöksestä ei ilmene, miksi valittaja olisi tavoitellut määräävää asemaa ja toisaalta miksi hän ei olisi toteuttanut sitä täysin avoimesti.

On oletettavaa, ettei valittajaa vastaan tulla nostamaan mitään syytteitä, koska mitään välitöntä tai välillistä valittajan hyötymistä ei ole edes esitetty olevan. Siten sisäpiirintiedon väärinkäyttöä koskevan rikoksen tunnusmerkistö ei voi täytyä.

Laki velan vanhentumisesta koskee rahavelkaa sekä muita velvoitteita. Kaikki varallisuusarvoiset suoritusvelvollisuudet kuuluvat vanhentumismääräysten piiriin. Julkinen ostotarjous on tällainen muu velvoite, sillä velvollisuus lunastushinnan suorittamiseen on varallisuusarvoisuuksien velvoite. Ajatuksellisesti kysymys on siitä, että muille osakkeenomistajille on syntynyt lunastushintaa vastaava ehdollinen saamisoikeus valittajalta. Yleinen vanhentumisaika on kolme vuotta. Tähän nähden kun julkisen ostotarjousvelvollisuuden on katsottu syntyneen viimeistään 22.10.2009, suoritusvelvollisuus olisi vanhentunut jo 22.10.2012 lukien. Joka tapauksessa uhkasakon määrä on täysin kohtuuton.

Salassapito ja suullinen käsittely

Valittaja on varannut tilaisuuden esittää todistelua ja valittajan käsityksen mukaan todistelun esittäminen edellyttää tutkinnanjohtajan suostumusta, koska ainakin osa esitutkinta-aineistosta on edelleen ei-julkista. Tästä syystä hallinto-oikeuden tulee määrätä valittajan esittämät valitusasiakirjat kokonaan salassa pidettäväksi.

Suullisessa käsittelyssä tulee kuulla valittajan lisäksi todistajina Pierre Moncheur de Rieudottea, Wanwu Dongia, Anneli Tuomista ja Jarmo Parkkosta.

Asian käsittely ja selvittäminen

Finanssivalvonta on 18.6.2018 antanut lausunnon täytäntöönpanon kieltämisestä koskevan vaatimuksen osalta. Lausunto on samana päivänä lähetetty tiedoksi valittajalle, joka on pyytänyt toimittamaan Finanssivalvonnan lausunnot valittajan äidinkielelle käännettyinä.

Hallinto-oikeus on välipäätöksellään 21.6.2018 numero 18/0396/3 hylännyt täytäntöönpanon kieltämisestä koskevan vaatimuksen. Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 3.9.2018 T 4008 hylännyt asiaa koskeneen valituslupahakemuksen.

Finanssivalvonta on 13.7.2018 antanut lausunnon pääasiasta.

Hallinto-oikeus on lähetteellään 20.7.2018 varannut valittajalle tilaisuuden vastaselityksen antamiseen sekä kehottanut valittajaa toimittamaan 30 päivän kuluessa lähetteen päiväyksestä mahdolliset täydennykset, joihin hän on viittannut aiemmissa kirjelmässään.

Finanssivalvonta on 26.7.2018 toimittanut pääasiaa koskevan lausuntonsa englannin kielelle käännettynä. Käännös on välitetty tiedoksi valittajalle, joka ilmoittamansa mukaan osaa englannin kieltä vain välttävästi.

Valittaja on 6.9.2018 antanut täydennyksen ja vastaselityksen.

Valittaja on 22.10.2018 toimittanut lisäkirjelmän.

Hallinto-oikeus on välipäätöksellään 20.11.2018 päättänyt järjestää asiassa suullisen käsittelyn.

Valittaja on 28.11.2018 toimittanut suullista käsittelyä koskevan kirjelmän ja nimennyt suullisessa käsittelyssä kuultavaksi myös puolisonsa Jelena Manojlovicin.

Finanssivalvonta on 3.12.2018 nimennyt todistajiksi keskusrikospoliisin rikosylikomisario Veli Matti Räsäsen ja rikosylikonstaapeli Marita Partasen.

Finanssivalvonta on 4.12.2018 toimittanut asiassa lausunnon täydennyksen sekä lisäselvitystä.

Finanssivalvonta on kirjelmällään 21.12.2018 luopunut rikosylikomisario Veli Matti Räsäsen kuulemisesta.

Valittaja on kirjelmällään 2.1.2019 vahvistanut luopuvansa Tuomisen ja Parkosen kuulemisesta.

Hallinto-oikeus on välipäätöksellään 8.1.2019 numero 19/0029/3 hylännyt valittajan vaatimuksen peruuttaa suullinen käsittely ja määrätä uusi käsittelyajankohta.

Finanssivalvonta on 8.1.2019 toimittanut asiassa lisäasiakirjoja.

Asiassa on toimitettu **suullinen käsittely** 10.–11.1.2019, ja siitä laadittu pöytäkirja numero 19/S1/3 on asiakirjoissa. Suullisessa käsittelyssä olivat läsnä asianosaisina Danco Koncar henkilökohtaisesti 10.1.2019 kello 12.41 asti ja tämän jälkeen asiamiehensä asianajaja Kai Kotirannan edustamana sekä Finanssivalvonnan edustajina osastopäällikkö Jarmo Parkkonen, lakimies Katja Tommila ja markkinavalvoja Marianne Demecs. Finanssivalvonnan nimeämänä todistajana kuultiin rikosylikonstaapeli Marita Partasta. Valittajan nimeämänä todistajana kuultiin Jelena Manojlovia. Osapuolille varattiin tilaisuus toimittaa määräajassa kirjallista lisäselvitystä sekä esittää oikeudenkäyntikuluvaatimuksensa.

Finanssivalvonta on 28.1.2019 toimittanut lisälausuman, joka on välitetty valittajalle tiedoksi.

Valittaja on 29.1.2019 toimittanut lisälausuman, joka on välitetty Finanssivalvonnalle tiedoksi.

Finanssivalvonta on 4.2.2019 toimittanut lisäkirjelmän, joka on lähetetty tiedoksi valittajalle.

Valittaja on 5.2.2019 toimittanut lisäkirjelmän, joka on lähetetty tiedoksi Finanssivalvonnalle.

Merkintä

Hallinto-oikeus on päätöksellään 11.10.2018 nro 18/0658/3 hylännyt tätä valitusasiaa koskevan yhdentoista hakijan tekemän väliintuloa koskevan hakemuksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus ei tutki asiakirjojen salassa pidettäväksi määräämistä koskevaa vaatimusta.

Hallinto-oikeus hylkää valituksen ja oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevan vaatimuksen.

Perustelut

1. *Suullinen käsittely*

Hallintolainkäyttölain 33 §:n 1 momentin mukaan valitusviranomaisen on huolehdittava siitä, että asia tulee selvitettyksi, ja tarvittaessa osoitettava asianosaiselle tai päätöksen tehneelle hallintoviranomaiselle, mitä lisäselvitystä asiassa tulee esittää. Pykälän 2 momentin mukaan valitusviranomaisen on hankittava viran puolesta selvitystä siinä laajuudessa kuin käsittelyn tasapuolisuus, oikeudenmukaisuus ja asian laatu sitä vaativat.

Hallintolainkäyttölain 37 §:n 1 momentin mukaan asian selvittämiseksi toimitetaan tarvittaessa suullinen käsittely. Lain 38 §:n 1 momentin mukaan hallinto-oikeuden on toimitettava suullinen käsittely, jos yksityinen asianosainen pyytää sitä. Asianosaisen pyytämä suullinen käsittely voidaan jättää toimittamatta, jos vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti tai jos suullinen käsittely on asian laadun vuoksi tai muusta syystä ilmeisen tarpeeton.

Hallintolainkäyttölain 39 §:n mukaan suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla todistajana henkilöä, jonka asianosainen taikka päätöksen tehnyt hallintoviranomainen nimeää tai jonka kuulemista valitusviranomaisen pitää tarpeellisena. Jos asiassa vedotaan yksityisluonteiseen kirjalliseen todistajankertomukseen, todistajaa kuullaan suullisesti vain, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi.

Hallintolainkäyttölain 43 §:n 1 momentin mukaan valitusviranomaisen on kutsuttava suulliseen käsittelyyn asianosaiset, päätöksen tehneen hallintoviranomaisen edustaja sekä ne muut henkilöt, joiden läsnäoloa se pitää tarpeellisena. Pykälän 3 momentin mukaan valitusviranomaisen huolehtii 1 momentissa tarkoitettujen henkilöiden samoin kuin todistajan ja asiantuntijan kutsumisesta suulliseen käsittelyyn noudattaen, mitä hallintolaissa säädetään tiedoksiannosta, jollei kutsumista ole annettu asianosaisen huolehdittavaksi. Pykälän 4 momentin mukaan todistajan kutsumiseen suulliseen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä siitä säädetään oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 41 ja 42 §:ssä.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 41 §:n 2 momentin mukaan tarvittaessa tuomioistuin huolehtii todistajan kutsumisesta, jollei sitä 11 luvun 2 §:ssä mainitulla perusteella ole annettu asianosaisten huolehdittavaksi.

Oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 2 §:n mukaan tuomioistuin voi asianosaisen suostumuksella antaa tiedoksiannosta huolehtimisen asianosaiselle, jos tuomioistuin katsoo siihen olevan aihetta.

Oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 28 §:n 1 momentin mukaan laillinen este on sillä, joka sairauden tai yleisen liikenteen keskeytymisen vuoksi on estynyt noudattamasta kehotusta saapua tuomioistuimeen tai antaa kirjallinen vastaus

taikka lausuma taikka suorittamasta hänelle oikeudenkäynnissä kuuluvaa muuta tehtävää. Jos ilmoitetaan tai muutoin tiedetään muu este, tuomioistuinten asiana on tutkia, voidaanko este hyväksyä lailliseksi.

Hallinto-oikeus on välipäätöksellään 20.11.2018 päättänyt valittajan pyynnöstä järjestää asiassa suullisen käsittelyn valittajan ja todistajien kuulemiseksi. Käsittelyn järjestämisen tarkoituksena on ollut varata tilaisuus esittää sellaista selvitystä erityisesti asiaan liittyvien yhtiöiden määräysvallan käyttämisestä sekä yksissä tuumin toimimisesta, jonka saaminen kirjallisesti ei ole ollut mahdollista.

Valittaja oli kirjelmässään 6.9.2018 ilmoittanut haluavansa tulla itse kuulluksi hallinto-oikeudessa sekä nimennyt todistajiksi Wanwu Dongin, Pierre Moncheur de Rieudotten, Jarmo Parkkosen ja Anneli Tuomisen. Hallinto-oikeus on 20.11.2018 pyytänyt vielä vahvistamaan määräajassa kaikki henkilöt, jotka valittaja haluaa nimetä todistajiksi taikka todistelutarkoituksessa kuultaviksi, ilmoittamaan henkilöiden yhteystiedot, mahdollisen tulkkaustarpeen ja tulkattavan kielen sekä todistusteemat. Hallinto-oikeus on myös todennut, että mikäli todistaja oleskelee ulkomailla, hänen kuulemisensa voidaan tarvittaessa pyrkiä järjestämään videoteitse esimerkiksi suurlähetystön avustuksella, ja pyytänyt esittämään näkemyksen siitä, miten tällaisten todistajien kuuleminen olisi tarkoituksenmukaisinta järjestää. Edelleen hallinto-oikeus on tiedustellut sopivinta ajankohtaa suullisen käsittelyn järjestämiseksi sekä pyytänyt ilmoittamaan, huolehtiiko valittaja nimeämiensä henkilöiden kutsumisesta itse vai kutsuuko hallinto-oikeus heidät sakon uhalla.

Valittajan asiamies on 28.11.2018 saapuneella kirjelmällään vahvistanut todistajiksi Dongin, de Rieudotten ja Jelena Manojlovicin, mutta ilmoittanut, ettei heidän yhteystietojaan ollut vielä saatu. Asiamies on tiedustellut mahdollisuutta toimittaa kuultavien kertomukset kirjallisesti ja ilmoittanut pitävänsä video- tai puhelinkuulemista huonoimpana vaihtoehtona, sillä kuulemisen yhteydessä saattaisi olla tarpeen esittää asiakirjoja kuultaville. Ilmoitetun mukaan suullinen käsittely hallinto-oikeudessa voitaisiin järjestää 10.–11.1.2019.

Hallinto-oikeus on kirjelmällään 4.12.2018 vahvistanut suullisen käsittelyn ajankohdaksi 10.–11.1.2019 ja pyytänyt edelleen määräajassa ilmoittamaan Manojlovicin ja Dongin tulkkauskielen sekä sen, kutsuuko hallinto-oikeus todistajat sakon uhalla vai huolehtiiko valittaja heidän kutsumisestaan itse. Edelleen on pyydetty ilmoittamaan viipymättä todistajien yhteystiedot, mikäli hallinto-oikeus kutsuu heidät. Lisäksi hallinto-oikeus on todennut, että todistajien matkakustannusten jäädessä lähtökohtaisesti heidät nimenneen osapuolen vastattavaksi, valittajan harkinnassa on, haluaako hän mahdollisen kuluriskinsä rajoittamiseksi, että hallinto-oikeus pyrkii järjestämään valittajan nimeämien todistajien kuulemisen heidän kotimaistaan käsin videokuulemisena. Kirjelmässä todetun mukaan mikäli valittaja ei puolla videokuulemista, todistajia kuullaan paikan päällä hallinto-oikeudessa. Lisäksi hallinto-oikeus on todennut, että on valittajan harkinnassa, haluaako hän luopua nimeämiensä todistajien suullisesta kuulemisesta ja toimittaa sijaan yksityisluonteiset kirjalliset todistajankertomukset. Hallinto-oikeus on huomauttanut, että ainoastaan suullisesti kuultaessa todistajat voivat antaa todistajanlausuntonsa vakuutuksen nojalla. Hallinto-oikeus on uudistanut tiedustelunsa 11.12.2018.

Valittajan asiamies on vastauksessaan 11.12.2018 ilmoittanut, ettei ole vielä saanut valittajan kannanottoa suulliseen käsittelyyn, ja on esittänyt käsityksenään, ettei suunniteltu istuntoaikataulu sopisi nimetyille kuultaville, sillä loppiaisen jälkeinen aika on monille kansallisuuksille loma-aikaa.

Hallinto-oikeus on vastauksessaan 12.12.2018 todennut, että kun suullista käsittelyä ollaan järjestämässä valittajan pyynnöstä hänen nimeämiensä henkilöiden kuulemiseksi, on ensi sijassa valittajan tehtävänä varmistua, että hänen todistajiksi nimeämänsä henkilöt ovat tavoitettavissa ja suostuvaisia todistamaan. Hallinto-oikeus on todennut, että aiemmin ilmoitetun mukaan 10. ja 11.1.2019 sopivat käsittelyn ajankohdiksi ja että hallinto-oikeus on 20.11.2018 sekä edelleen 4.12.2018 kehottanut määrääjässä ilmoittamaan, mikäli valittaja haluaa, että nimetyt henkilöt kutsutaan todistajiksi sakon uhalla, jolloin heillä on velvollisuus saapua todistajiksi, mikäli heillä ei ole laillista estettä. Kun näin ei ole ilmoitettu asetetuissa määrääjässä, hallinto-oikeus on ilmoittanut olettavansa valittajan huolehtivan nimeämiensä todistajien kutsumisesta itse. Edelleen todetun mukaan mikäli henkilöt eivät tässä tapauksessa saavu todistajiksi hallinto-oikeuden järjestäminä ajankohtina, hallinto-oikeus voi viran puolesta rajoittaa suullisen todistelun vastaanottamista heidän osaltaan.

Hallinto-oikeus on 13.12.2018 lähettänyt valittajalle ja Finanssivalvonnalle kutsut suulliseen käsittelyyn. Kutsussa on muun ohella todettu, ettei valittaja ole hallinto-oikeuden asettamissa määrääjässä pyytännyt hallinto-oikeutta kutsumaan nimeämäänsä todistajia sakon uhalla, joten valittaja huolehtii itse nimeämiensä todistajien kutsumisesta.

Valittajan asiamies on 29.12.2018 ilmoittanut saaneensa mainittuna päivänä tiedokseen, että todistaja Dongilla on vaikeuksia Schengen-viisumin saamisessa. Valittajan asiamies on 2.1.2019 ilmoittanut, ettei todistaja Dongin viisumiasia ole edistynyt millään tavalla eikä Dong ole saanut asiaan liittyen mitään uusia tietoja. Myöskään vahvistusta Dongin murteesta/kielestä ei ole vielä saatu. Lisäksi asiamies on tiedustellut videokuulemisen mahdollisuutta Dongin ja valittajan osalta. Asiamiehen ilmoituksen mukaan todistaja de Rieudottea ei ole tavoitettu. Todistaja Manojlovicin on ilmoitettu saapuvan henkilökohtaisesti kuultavaksi.

Hallinto-oikeus on 3.1.2019 ilmoittanut, että ehdotetulla todistaja Dongin videokuulemisella on tarkoitettu hänen todistelunsa vastaanottamista Kiinan edustuston avustuksella järjestettävän videoyhteyden välityksellä. Kuuleminen edellyttäisi Kiinan toimivaltaisen viranomaisen lupaa, jota hallinto-oikeuden ilmoittaman mukaan ei enää ehdittäisi saamaan. Hallinto-oikeus on kehottanut toimittamaan selvityksen, mikäli Dongille ei ajoissa myönnetä hänen hakeamaansa viisumia, niin tarvittaessa hänen kuulemisensa pyritään järjestämään uudelleen.

Valittajan asiamies on 6.1.2019 ilmoittanut, ettei hän ole saanut uusia tietoja Dongin viisumiasiaista, ja pitänyt ilmeisenä, ettei Dong pääse Schengen-alueelle suullista käsittelyä varten. Asiamiehen mukaan Dongin kuuleminen henkilökohtaisesti olisi parempi vaihtoehto kuin se, että häntä kuultaisiin videolla. Asiamies on ilmoittanut pyytäneensä asiakirjaselvitystä viisumista, mutta ilmoittanut käsityksenään, että viisumiprosessi on suullinen ja asiakirjan saavasta, kun viisumi on myönnetty. Edelleen asiamies on todennut, ettei hän edelleenkään ole tavoittanut de Rieudottea, mutta on toivonut tavoittavansa hänet 7.1.2019, kun lomakausi Euroopassakin on päättynyt.

Valittajan asiamiehen 7.1.2019 ilmoittaman mukaan Dongin ei ole mahdollista saada viisumia Schengen-alueelle ao. aikataulussa ja Dong on ilmoittanut, että videokuuleminen olisi hänen osaltaan paras vaihtoehto. Asiamies on kertonut saaneensa välillisesti yhteyden de Rieudotten, joka ei ole ollut tavoitettavissa 6.1.2019 saakka Euroopan lomakaudesta johtuen. De Rieudotte on ilmoittanut, ettei suunniteltu kuulemisajankohta käy hänelle työmatkan vuoksi ja että hän haluaisi tulla virallisesti kutsutuksi kuulemistilaisuuteen. Asiamiehen mukaan hän on pyytänyt de Rieudotten osoitetta, mihin kutsu voidaan toimittaa, muttei ole saanut sitä toistaiseksi. Valittajan asiamiehen 8.1.2019 ilmoittaman mukaan hän ei ole saanut mitään tietoja tai ilmoituksia Dongilta tai de Rieudotelta ja ilmoittanut käsityksensä, ettei heitä kuulla hallinto-oikeudessa 10.–11.1.2019 järjestettävässä suullisessa käsittelyssä.

Hallinto-oikeus on vastauksessaan 9.1.2019 kehottanut valittajaa valmistautumaan esittämään selvitystä siitä, että hän on pyrkinyt viivytyksettä tavoittamaan nimeämensä todistajat ja että todistajat eivät ole voineet saapua suulliseen käsittelyyn heistä ja valittajasta riippumattomista syistä. Suullisen käsittelyn jälkeen hallinto-oikeus on varannut osapuolille mahdollisuuden toimittaa lisäkirjelmänsä sekä mahdolliset yksityisluonteiset kirjalliset todistajankertomukset 28.1.2019 mennessä ja kehottanut valittajaa samassa ajassa esittämään selvityksen todistajiksi nimettyjen Dongin ja de Rieudotten paikalle pääsemättömyydestä.

Hallinto-oikeus toteaa, että se on valittajan suostumuksella antanut valittajan nimeämien todistajien kutsumisesta huolehtimisen valittajan tehtäväksi. Valittaja on vasta vähän ennen valittajan hyväksynnän mukaisesti vahvistettua suullisen käsittelyn ajankohtaa ilmoittanut, että todistajien Dong ja de Rieudotte kutsumisessa ja paikalle saapumisessa on ongelmia. Valittaja on suullisen käsittelyn jälkeen toimittamassaan kirjelmässä 29.1.2019 ilmoittanut, että Dong ei halua todistaa asiassa ja että de Rieudotte on pyytänyt, että hänet haastettaisiin kuultavaksi, mutta ei ole toimittanut osoitetta haasteen toimittamiseksi. De Rieudotte on antanut asiassa yksityisluonteisen kirjallisen todistajanlausunnon. Kun otetaan huomioon asian vaiheet sekä asiassa saatu kirjallinen selvitys, hallinto-oikeus katsoo, että näissä oloissa uuden suullisen käsittelyn järjestäminen mainittujen valittajan nimeämien todistajien kuulemiseksi on ilmeisen tarpeetonta.

2. Salassapito

Oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain 8 §:n mukaan oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuudesta ja salassapidosta on voimassa, mitä asiakirjan julkisuudesta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, jollei oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa toisin säädetä.

Oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain 18 §:n 1 momentin mukaan julkisuutta koskevan ratkaisun tekemisestä on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 14 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, jollei 15 §:n 3 momentissa tai muualla laissa toisin säädetä.

Tiedon antaminen asiakirjasta ratkaistaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädettyssä menettelyssä asiakirjoja pyydettyäessä. Näin ollen hallinto-oikeus jättää tutkimatta tämän asian yhteydessä esitetyn pyynnön määrätä asiakirjat salaisiksi.

3. *Finanssivalvonnan toimivalta*

Suomen perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Tammikuun 1. päivänä 2013 voimaan tulleen arvopaperimarkkinalain (746/2012), jolla on kumottu aiemmin voimassa ollut arvopaperimarkkinalaki (495/1989), 1 luvun 6 §:n mukaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo Finanssivalvonta.

Finanssivalvonnasta annetun lain 3 §:n 1 momentin mukaan Finanssivalvonnan tehtävänä on valvoa finanssimarkkinoilla toimivien toimintaa niin kuin tässä laissa ja muualla laissa säädetään. Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan laissa erikseen säädettyjen tehtäviensä toteuttamiseksi Finanssivalvonta valvoo, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat niihin sovellettavia finanssimarkkinoita koskevia säännöksiä, niiden nojalla annettuja määräyksiä, toimilupansa ehtoja ja toimintaansa koskevia sääntöjä.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnasta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 66/2008 vp) on nykytilan arviointi -kohdassa todettu, että valvonnan tarkemmat osa-alueet ja pääsisältö määräytyvät valvottavia koskevien erityislakien mukaisesti, joista keskeisimmät ovat LLL, AML, VYL ja TVYL.

Mainitun hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on lain 3 §:n 2 momentin 2 kohdan osalta todettu, että Finanssivalvonnan tehtävänä olisi valvoa, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat finanssimarkkinoita koskevia säännöksiä ja niiden nojalla annettuja määräyksiä. Laissa ei, kuten nykyisinkään, määriteltäisi, mitä finanssimarkkinoita koskevilla säännöksillä tarkoitetaan, vaan tältä osin Finanssivalvonnan tehtävät määräytyisivät erityisesti sen mukaan mitä kutakin valvonnan kohteena olevaa yhteisöä tai laitosta koskevassa erityislainsäädännössä on niiden velvollisuudeksi säädetty. Finanssivalvonnan tehtävänä olisi siten erityisesti valvoa kutakin finanssimarkkinoilla toimivaa yhteisöä tai laitosta koskevan erityislainsäädännön noudattamista.

Valittaja on katsonut, ettei Finanssivalvonnalla ole toimivaltaa päättää julkisen ostotarjouksen tekemisestä, määrätä tai velvoittaa valittajaa tekemään julkista ostotarjousta taikka päättää julkisen ostotarjouksen ehdoista.

Hallinto-oikeus toteaa, että Finanssivalvonnalla on ollut Finanssivalvonnasta annettuun lakiin perustuva valtuutus arvioida, onko valittaja finanssimarkkinoilla toimiessaan laiminlyönyt noudattaa finanssimarkkinoita koskevia säännöksiä, jollaisina arvopaperimarkkinalain velvoittavia säännöksiä on pidettävä. Lisäksi Finanssivalvonnalla on ollut Finanssivalvonnasta annetun lain 33 a §:n mukaisesti mahdollisuus asettaa laiminlyödyksi toteamansa velvoitteen suorittamisen tehosteeksi uhkasakko. Hallinto-oikeus katsoo, että Finanssivalvonta myös valvoo julkisessa ostotarjouksessa noudatettavien ehtojen kuten tarjous-

vastikkeen lainmukaisuutta. Hallinto-oikeus kuitenkin toteaa, että Finanssivalvonta on sakon uhalla velvoittanut valittajan ryhtymään ostotarjousmenettelyyn sekä toteuttamaan sen siten kuin arvopaperimarkkinalaissa säädetään ja päätöksessään ainoastaan todennut, minkä lain mukaisen tarjousvastikkeen määrän tulisi Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan olla. Lain esitöiden mukaisesti jos Finanssivalvonta katsoo, ettei vastike vastaa laissa asetettuja edellytyksiä, se voi sakon uhalla velvoittaa tarjouksen tekijän noudattamaan lain säännöksiä. Hallinto-oikeus katsoo, että Finanssivalvonta on toiminut asiassa lain sille määrittelemän toimivallan mukaisesti.

4. Finanssivalvonnan menettely

4.1 Kuulemis- ja tiedoksiantomenettely

UHKASAKKOLAIN 22 §:n mukaan asianosaiselle on ennen uhkasakon asettamista ja tuomitsemista taikka teettämistä tai keskeyttämishän asettamista ja täytäntöön pantavaksi määräämistä koskevan asian ratkaisemista varattava tilaisuus selityksen antamiseen siten kuin hallintolain 34 §:ssä säädetään.

Hallintolain 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Hallintolain 12 §:n 1 momentin mukaan hallintoasiassa saa käyttää asiamiestä ja avustajaa. Asianajajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos viranomainen niin määrää.

Hallintolain 59 §:n 1 momentin mukaan tavallinen tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle.

Hallintolain 56 §:n 3 momentin mukaan tiedoksianto toimitetaan asianosaisen valtuuttamalle henkilölle, jollei tämän oikeutta vastaanottaa tiedoksiantoja ole erikseen rajoitettu tai tiedoksiantoa ole toimitettava asianosaiselle henkilökohtaisesti.

UHKASAKKOLAIN 23 §:n mukaan viranomaisen päätös on, jollei sitä julisteta, annettava tiedoksi asianosaiselle postitse saantitodistusta vastaan tai haasteen tiedoksiantamisesta säädettyssä järjestyksessä.

Hallintolain 26 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan viranomaisen on järjestettävä tulkitseminen ja kääntäminen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, muun ohella jos muuta kieltä käyttävä asianosainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä. Pykälän 2 momentin mukaan asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota asianosaisen voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän.

Valittaja on katsonut, ettei kuulemisesta hallintomenettelyssä ole suoritettu lainmukaisesti. Asiassa saadun selvityksen perusteella asianajaja Kotiranta oli 21.9.2017 ilmoittanut Finanssivalvonnalle toimivansa valittajan asiamiehenä ja pyytänyt toimittamaan asiaa mahdollisesti koskevat ilmoitukset ja muut tiedoksiannot hänelle asiamiehenä. Finanssivalvonta on toimittanut tarjousvelvollisuuden määräämistä ja uhkasakon asettamista koskevan kuulemiskirjeen

asiamiehelle sähköpostitse ja kirjeitse. Valittaja on vastannut Finanssivalvonnan kuulemiskirjeeseen kirjallisesti 8.2.2018. Hallinto-oikeus toteaa, että hallintoasiassa saa käyttää asiamiestä ja ettei kuulemiskirje ole sellainen asiakirja, jonka tiedoksianto olisi toimitettava todisteellisesti. Finanssivalvonnan ei siten voida katsoa menetelleen virheellisesti, kun se on toimittanut kuulemiskirjeen kirjeitse tavallisena tiedoksiantona valittajan valtuuttamalle asiamiehelle.

Valittaja on edelleen katsonut, ettei Finanssivalvonnan päätöstä ole annettu hänelle tiedoksi lainmukaisesti. Finanssivalvonnan lausunnon mukaan valituksenalainen päätös oli 22.2.2018 lähetetty sähköpostitse valittajan asiamiehelle, joka on vahvistanut vastaanottaneensa asiakirjat, sekä saantitodistuskirjeenä valittajan keskusrikospoliisille vuonna 2015 ilmoittamaan kotiosoitteeseen Etelä-Afrikkaan. Ennen päätöksen lähettämistä Finanssivalvonta oli tiedustellut valittajan asiamieheltä valittajan osoitetta. Asiamiehen vastauksen mukaan hänellä ei ole päämiehensä suostumusta luovuttaa yhteystietoja, mutta hän viittasi valittajan esitutkinnassa ilmoittamiin yhteystietoihin ja ilmoitti, ettei hänellä ole tietoa niiden muuttumisesta. Saantitodistus on palautunut Finanssivalvonnalle noutamattomana. Näin ollen Finanssivalvonta on 11.4.2018 tehnyt yleistiedoksiannon julkaisemalla ilmoituksen päätöksen nähtävillä pitämisestä suomeksi ja englanniksi virallisessa lehdessä, suomeksi Helsingin Sanomissa ja englanniksi Financial Timesissa maailmanlaajuisesti lehden kaikissa neljässä eri painoksessa (Yhdistynyt kuningaskunta, Manner-Eurooppa, Yhdysvallat ja Aasia). Lisäksi tieto oli julkaistu suomeksi ja englanniksi Finanssivalvonnan verkkosivuilla 11.4.2018, ja Finanssivalvonta myös ilmoitti yleistiedoksiannosta valittajan asiamiehelle. Edelleen lausunnon mukaan Finanssivalvonnalla ei ole virallisille ilmoituksille varattua ilmoitustaulua, koska yleisöllä ei ole rajoittamatonta pääsyä tiloihin, ja näin ollen Finanssivalvonta ei ole ilmoittanut asiakirjan nähtävillä asettamisesta ilmoitustaululla. Tiedoksisääntö on katsottu tapahtuneen seitsemäntenä päivänä ilmoituksen julkaisemisesta eli 18.4.2018.

Finanssivalvonnan lausunnon mukaan Finanssivalvonta oli myös toimittanut päätöksen julkisen version Afarak Group Oyj:lle 21.2.2018 pörssikaupankäynnin päättymisen jälkeen, jotta yhtiö voisi julkistaa pörssitiedotteen päätöksestä. Afarak ilmoitti pörssitiedotteessaan 22.2.2018 kello 9:05, että Kermas Resources Limited on informoinut Afarakia, että se aikoo valittaa Finanssivalvonnan päätöksestä.

Hallinto-oikeus toteaa, että uhkasakkolain 23 §:n mukaisesti Finanssivalvonnan olisi tullut antaa päätös tiedoksi postitse saantitodistusta vastaan taikka haastetiedoksiantona. Lain esitöiden (HE 63/1990 vp) mukaisesti muu tiedoksiantotapa ei ole laillinen. Hallintolain yleistiedoksiantoa koskevat säännökset eivät siten sovellu uhkasakkoa koskevan hallintopäätöksen tiedoksiantamiseen, eikä päätöstä näin ollen voida katsoa annetun valittajalle tiedoksi uhkasakkolain 23 §:n edellyttämällä tavalla. Asiassa on kuitenkin ilmeistä, että valittaja on tosiasiallisesti saanut päätöksen tiedokseen, ja hänen valituksensa on otettu hallinto-oikeudessa tutkittavaksi. Virheellisessä tiedoksiannossa ei toisaalta voida katsoa olevan kysymys sellaisesta menettelyvirheestä, joka olisi olennaisesti vaikuttanut päätökseen. Valittajalle ei ole aiheutunut asiassa oikeudenmenetyksiä tämän vuoksi. Näin ollen päätöstä ei ole virheellisen tiedoksiantomenettelyn vuoksi syytä kumota ja asiaa palauttaa Finanssivalvonnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Valittaja on katsonut, että kuulemiskirje sekä valituksenalainen päätös olisi tullut kääntää hänen äidinkielelleen kroatiaksi, sillä hän ei ymmärrä englantia. Finanssivalvonnan lausunnon mukaan valittaja oli kuulustelussaan keskusrikospoliisissa vuonna 2015 ilmoittanut kielitaidokseen äidinkiensä lisäksi englannin, venäjän sekä osaavansa vähän ranskaa ja saksaa. Valittaja on halunnut vastata joihinkin kysymyksiin itse englanniksi ohi kroatian kielen tulkin. Valittaja on vuosina 2008–2015 toiminut muun muassa Afarakin hallituksen jäsenenä, toimitusjohtajana ja toimitusjohtajan sijaisena, ja hän toimii tällä hetkellä yhtiön operatiivisena johtajana. Afarakilla on toimintaa Etelä-Afrikassa, Turkissa, Saksassa, Lontoossa, Helsingissä ja Maltalla. Hallituksen kokouspöytäkirjat liitteineen ovat englanninkielisiä, ja hallituksen jäsenenä on ollut englanninkielisiä henkilöitä. Finanssivalvonta on lausunnossaan todennut, että päätöksen perusteena olevat valittajan sähköpostit ovat englanniksi kuten myös valittajan allekirjoittamat Finaline-järjestelyn lainasopimukset. Valittaja on myös esiintynyt englanniksi.

Hallinto-oikeus toteaa, että hallintolaki ei edellytä, että asia tulkitaan tai käännetään asianosaisen äidinkielelle, vaan edellytyksenä on, että asianosaisen voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän valittua kieltä. Viranomaisella on velvollisuus huolehtia, että asianosainen pystyy ymmärtämään asian ja asemansa sen käsittelyssä sekä että hän pystyy valvomaan siinä oikeuksiaan. Ottaen erityisesti huomioon, että asiassa ilmi tulleen perusteella valittaja on kansainvälisissä liiketoimissaan käyttänyt työkielenään englannin kieltä, hän on esiintynyt englanniksi ja keskusrikospoliisin vuoden 2015 kuulustelussa ilmoittanut kielitaidokseen englannin kielen, Finanssivalvonta on voinut todeta valittajan ymmärtävän asian laatuun nähden riittävästi englantia ja siten kääntää asiakirjat englannin kielelle. Asiassa on lisäksi huomioitava, että valittaja on jo asiaa Finanssivalvonnassa käsiteltäessä käyttänyt asiamiestä. Finanssivalvonnan ei siten voida katsoa menetelleen virheellisesti, kun se ei ole kääntänyt kuulemiskirjettä ja päätöstä kroatian kielelle. Hallinto-oikeus toteaa, että ulkomaalaislain 203 § koskee viranomaisen kääntämisvelvollisuutta mainitun lain mukaisessa viranomaisaloitteisessa asiassa eikä siten sovellu nyt kysymyksessä olevaan asiaan.

4.2 Esitutinnan vaikutus

Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 25 §:n 2 momentin mukaan tuomioistuini ei saa rikosasiassa hyödyntää 18 §:ssä säädetyn vaitiolo-oikeuden vastaisesti hankittua todistetta. Hyödyntämiskielto koskee myös todistetta, joka on hankittu muussa menettelyssä kuin esitutkinnassa tai rikosasian oikeudenkäynnissä henkilöltä pakkokeinon käyttämisen uhalla tai muutoin vastoin hänen tahtoaan, jos hän oli tällöin epäiltynä tai vastaajana rikoksesta taikka esitutkinta tai oikeudenkäynti oli vireillä rikoksesta, josta häntä syytetään, ja jos todisteen hankkiminen rikosasiassa olisi ollut vastoin 18 §:ää.

Saman pykälän 3 momentin mukaan muussa tapauksessa tuomioistuini saa hyödyntää myös lainvastaisesti hankittua todistetta, jollei hyödyntäminen vaaranna oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumista ottaen huomioon asian laatu, todisteen hankkimistapaan liittyvä oikeudenloukkauksen vakavuus,

hankkimistavan merkitys todisteen luotettavuudelle, todisteen merkitys asian ratkaisemisen kannalta ja muut olosuhteet.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus kieltäytyä todistamasta siltä osin kuin todistaminen saattaisi hänet tai häneen 17 §:n 1 momentissa tarkoitettussa suhteessa olevan henkilön syytteen vaaraan tai myötävaikuttaisi hänen tai häneen mainitussa suhteessa olevan henkilön syyllisyyden selvittämiseen.

Finanssivalvonnasta annetun lain 33 a §:n 3 momentin mukaan uhkasakkoa ei saa asettaa luonnolliselle henkilölle tässä laissa säädetyn tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi silloin, kun henkilöä on aiheutta epäillä rikoksesta ja tiedot liittyvät rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan.

Suomen perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen 7. lisäpöytäkirjan 4 artiklassa säädetään valtionsisäisestä kahteen kertaan syyttämistä tai rankaisemista koskevasta kiellosta (ne bis in idem). Artiklan 1 kappaleen mukaan ketään ei saa saman valtion tuomiovallan nojalla tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi kyseisen valtion lakien ja oikeudenkäyntimenettelyn mukaisesti.

Finanssivalvonnan päätöksen mukaan valittajan viittaamat sähköpostit ja asiakirjat on toimitettu huhtikuussa 2013 Finanssivalvonnalle, joka on toimitanut ne poliisille. - - - Valittaja on katsonut, ettei Finanssivalvonta ole voinut ottaa arvioinnin lähtökohdaksi asiakirja-aineistoa kuten tuntemattoman tahon luovuttamia sähköpostiviestejä, sillä viestien ja asiakirjojen aitoudesta ei ole voitu varmistua ja joka tapauksessa aineisto kuuluu hyödyntämiskiellon piiriin, sillä ne oli ilmeisesti hankittu valittajalta rikollisesti. Valittaja on pitänyt mahdollisena, että asiakirjat on toimitettu Finanssivalvonnalle jonkin toisen viranomaisen toimesta, vaikka aineistoa ei ole saatu valittajalta esimerkiksi takavarikoimalla laillisessa pakkokeinomenettelyssä. Hallinto-oikeudessa pidetyssä suullisessa käsittelyssä valittaja ja Manojlovic ovat kertoneet, että Afarakin Lontoon toimitilasta on muutamia vuosia sitten viety murron yhteydessä tietokoneita ja muita laitteita. Manojlovicin mukaan hänen Ruukin sähköpostistaan katosi tämän jälkeen noin tuhat sähköpostia.

Hallinto-oikeus katsoo jääneen selvittämättä, miten Finanssivalvonnalle toimitetut sähköpostit oli alun perin saatu haltuun, ja näin ollen jää yhtä lailla mahdolliseksi, että sähköpostit oli hankittu tai saatu lainvastaisesti. Asian tarkempi selvittäminen ei kuitenkaan ole tämän asian yhteydessä tarpeen, sillä hallinto-oikeus katsoo, että sähköpostien hyödyntäminen on oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 25 §:n 3 momentin mukaisesti joka tapauksessa mahdollista oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaarantumatta, kun otetaan erityisesti huomioon se, ettei sähköpostien todellisuutta ja aitoutta ole ainakaan enää asian käsittelyn myöhemmissä vaiheissa kiistetty.

Asiassa saadun selvityksen mukaan esitutkintaa on suoritettu siitä, onko valittaja syyllistynyt törkeään sisäpiirintiedon väärinkäyttöön ja/tai arvopaperimarkkinoita koskevaan tiedottamisrikokseen, ja asia on sittemmin siirtynyt syyteharkintaan. Valittaja on hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä ilmoittanut saaneensa haasteen rikosasian vastaajana. Valittajan mukaan Finanssivalvonta on arvioinut ja pyrkinyt ratkaisemaan saman asian, mikä oli jo vireillä esitutkintaviranomaisessa. Valittajan näkemyksen mukaan häntä ei voida tutkia täsmälleen samasta asiasta samanaikaisesti kahden eri viranomaisen toimesta ja Finanssivalvonta on tosiasiallisesti pakottanut valittajan murtamaan itsekriminointisuojaan esittämällä vastaavia väitteitä kuin mitkä ovat esitutkinnan kohteena. Puolustautuakseen Finanssivalvonnan johtopäätöksiltä valittajan pitäisi tosiasiallisesti myötävaikuttaa häntä koskevan rikosepäilyn selvittämiseen.

Itsekriminointisuoja tarkoittaa sitä, ettei rikoksesta syytettyä tai epäiltyä saa pakottaa tai painostaa myötävaikuttamaan oman syyllisyytensä selvittämiseen. Itsekriminointisuoja ulottuu myös rikosoikeudenkäynnin ulkopuolisiin menettelyihin, ja sen tarkoituksena on suojata rikoksesta epäillyn tai syytteessä olevan tahto viranomaisten epäasiallista pakottamista vastaan. Hallinto-oikeus toteaa, että kysymyksessä on viranomaisaloitteinen asia, eikä valittajalla siten ole hallintolain mukaan ollut nimenomaista myötävaikutusvelvollisuutta. Yksinomaan se, että samoihin tapahtumiin liittyen on samanaikaisesti vireillä sekä hallintoasia että esitutkinta, ei itsessään ole itsekriminointisuojaan näkökulmasta kiellettyä. Asiassa ei toisaalta voida katsoa, että valittajaa olisi Finanssivalvonnassa kuultu vaitiolo-oikeuden vastaisesti, sillä hänen harkintansa on ollut, miten hän käyttää Finanssivalvonnan hänelle varaaman tilaisuuden tulla kuulluksi. Valittajalle ei niin ikään ole asetettu uhkasakkoa tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi Finanssivalvonnasta annetun lain 33 a §:n 3 momentin mukaisesti. Hallinto-oikeus katsoo, ettei Finanssivalvonta ole menettelyssään loukannut valittajan itsekriminointisuojaan.

Hallinto-oikeus toteaa, että se, että asiassa on Finanssivalvonnan aloitteesta käynnistetty myös esitutkinta sen selvittämiseksi, onko valittajan syytä epäillä menetelleen rikostunnusmerkistöt täyttävällä tavalla, ei ole sellaisenaan esteenä samanaikaiselle hallinnolliselle menettelylle, jossa on kysymys sen arvioimisesta, onko finanssimarkkinoita koskevia velvoittavia säännöksiä laiminlyöty. Edelleen uhkasakossa on kysymys hallintopakosta eikä rangaistusluonteisesta hallinnollisesta seuraamuksesta, eikä uhkasakkomenettelyä, johon uhkasakon asettaminen ensivaiheena kuuluu, ole oikeuskäytännössä (muun ohella KHO 2016:96) pidetty kaksoisrangaistavuuden eli *ne bis in idem* -kiellon vastaisena. Näin ollen asiassa ei ole enemmälti tarpeen arvioida esimerkiksi sitä, onko hallintoasiassa ja rikosprosessissa ylipäätään kysymys samasta asiasta.

5. Pääasia

5.1 Keskeiset sovellettavat oikeusohjeet

Arvopaperimarkkinalain (495/1989, kumottu, jäljempänä AML) 1 luvun 5 §:n mukaan osakkeenomistajalla, osakkaalla tai jäsenellä on määräysvalta yhteisössä, kun hänellä on:

1) enemmän kuin puolet yhteisön kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja ääntenenemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen,

yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen; taikka

2) oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä yhteisön hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä oikeus, ja nimittämisen- tai erottamisoikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu äänten enemmistö.

Saman pykälän 3 momentin mukaan jos osakkeenomistajalla, osakkaalla tai jäsenellä yhdessä hänen määräysvallassaan olevien yhteisöjen kanssa taikka näillä yhteisöillä yhdessä on 1 momentissa tarkoitettu määräysvalta jossakin yhteisössä, myös viimeksi mainittu yhteisö on hänen määräysvallassaan oleva yhteisö.

AML 6 luvun 10 §:n 1 momentin mukaan osakkeenomistajan, jonka osuus kasvaa yli kolmen kymmenesosan yhtiön osakkeiden äänimäärästä sen jälkeen, kun yhtiön osake on otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi (*tarjousvelvollinen*), on tehtävä julkinen ostotarjous kaikista muista yhtiön liikkeeseen laskemista osakkeista ja yhtiön liikkeeseen laskemista sen osakkeisiin oikeutavista arvopapereista (*pakollinen ostotarjous*).

Saman pykälän 2 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettuun osakkeenomistajan ääniosuuteen luetaan:

- 1) osakkeenomistajan ja sen määräysvallassa olevien yhteisöjen ja säätiöiden sekä näiden eläkesäätiöiden ja eläkekassojen omistamat osakkeet;
- 2) osakkeenomistajan tai muun 1 kohdassa tarkoitettun yhteisön tai säätiön yhdessä toisen kanssa omistamat osakkeet; sekä
- 3) muiden sellaisten luonnollisten henkilöiden, yhteisöjen ja säätiöiden, jotka toimivat yksissä tuumin osakkeenomistajan kanssa määrävän vallan käyttämiseksi yhtiössä, omistamat osakkeet.

Pykälän 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettua ääniosuutta laskettaessa ei oteta huomioon lakiin tai yhtiöjärjestykseen taikka muuhun sopimukseen perustuvaa äänestysrajoitusta. Yhtiön kokonaisäänimäärässä ei oteta huomioon yhtiölle itselleen tai sen määräysvallassa olevalle yhteisölle tai säätiölle kuuluviin osakkeisiin liittyviä ääniä.

Pykälän 4 momentin mukaan kysymyksen siitä, mikä 2 momentissa tarkoitettuista henkilöistä, yhteisöistä tai säätiöistä on tarjousvelvollinen, ratkaisee epäselvässä tapauksessa Rahoitustarkastus (nykyään Finanssivalvonta).

Euroopan Parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/25/EY, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, julkisista ostotarjouksista 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan kaikkia kohdeyhtiön samanlaisien arvopapereiden haltijoita on kohdeltava tasapuolisesti; lisäksi on muita arvopapereiden haltijoita suojattava, kun henkilö hankkii määräysvallan yhtiössä. Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan direktiivissä ”yhdessä toimivilla henkilöillä” tarkoitetaan luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, jotka ovat yhteistyössä tarjouksen tekijän tai kohdeyhtiön kanssa sellaisen joko nimenomaisen tai hiljaisen, suullisen tai kirjallisen sopimuksen perusteella, jonka tarkoituksena on joko hankkia määräysvalta kohdeyhtiössä tai estää tarjouksen toteutuminen. Direktiivin 5 artiklan 1 kohdan mukaan jos luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö yksin tai tällaisen henkilön kanssa yhdessä toimivat henkilöt ovat hankkineet 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun yhtiön arvopapereita, jotka yhdessä tällaisen henkilön aikaisempien omistusten ja hänen kanssaan yhdessä

toimivien henkilöiden omistusten kanssa antavat henkilölle kyseisen yhtiön äänivallasta suoraan tai välillisesti prosentuaalisen ääniosuuden, joka antaa henkilölle määräysvallan yhtiössä, jäsenvaltioiden on varmistettava, että kyseisellä henkilöllä on velvollisuus tehdä tarjous, jonka avulla suojataan yhtiön vähemmistöosakkaita. Tarjous on osoitettava mahdollisimman pian kaikille asianomaisten arvopapereiden haltijoille, ja siinä on tarjouduttava ostamaan kaikki heidän arvopaperinsa 4 kohdassa määriteltäyn käypään hintaan. Saman artiklan 3 kohdan mukaan edellä 1 kohdassa tarkoitettu määräysvallan tuottava prosentuaalinen ääniosuus ja sen laskutapa määritellään sen jäsenvaltion sääntöjen mukaisesti, jossa kohdeyhtiöllä on sääntömääräinen kotipaikka.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi arvopaperimarkkinalain, kauppakamarilain ja Rahoitustarkastuksesta annetun lain muuttamisesta (HE 6/2006 vp) yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan tarjousvelvollisuutta koskevan sääntelyn tarkoituksena on suojata yhtiön muita osakkeenomistajia tilanteessa, jossa määräysvalta yhtiössä keskittyy yhdelle osakkeenomistajalle tai yksissä tuumin toimiville tahoille. Ehdotetun 2 momentin 3 kohdan mukaista yksissä tuumin toimimista tulisi siksi arvioida tosiasiallisen tilanteen perusteella nimenomaan vähemmistöosakkeenomistajan aseman kannalta. Yksissä tuumin voidaan toimia ensinnäkin sopimuksen perusteella; esimerkiksi osakas- ja muilla sopimuksilla voidaan sopia yhtiön pitkäaikaisen toiminnan tai osakaspolitiikan periaatteista. Toisaalta yksissä tuumin voidaan toimia myös ilman nimenomaista sopimustakin, sillä osakkeenomistajien yhdenmukainen käyttäytyminen voi perustua myös muuhun yhteisymmärrykseen. Tarjousvelvollisuuden perustava yksissä tuumin toimiminen eroaa 2 luvun 9 §:n mukaisen liputusvelvollisuuden synnyttävästä yhdessä toimimisesta sikäli, että liputusvelvollisuus voi syntyä jo esimerkiksi sopimuksesta äänestä tietyllä tavalla yksittäisessä yhtiökokouksessa, kun taas tarjousvelvollisuus yleensä syntyy vasta silloin, kun on kyse pidempijaksoisesta yksissä tuumin toimimisesta. Pykälän 4 momentiksi ehdotetaan voimassa olevan lain 3 momenttia vastaavaa säännöstä siitä, että epäselvissä tapauksissa kysymyksen tarjousvelvollisesta ratkaisee Rahoitustarkastus. Ratkaisevaa tällaisessa tilanteessa on erityisesti se, kuka yhdessä toimivista tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa tai kenellä on suurin intressi kohdeyhtiössä. Toisaalta myös yksissä tuumin toimivien väliselle sopimukselle voidaan antaa merkitystä, varsinkin jos näin sovitulla tarjousvelvollisella on riittävät taloudelliset edellytykset ostotarjouksen tekemiseen.

Edelleen saman hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan voimassa olevan lain kahden kolmasosan ääniosuus on kansainvälisesti ottaen poikkeuksellisen korkea. Koska on erittäin harvinaista, että sellaisen yhtiön, jonka osakkeet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena, kaikki osakkeenomistajat osallistuisivat yhtiökokouksiin, määräysvaltaa kohdeyhtiössä voi tosiasiallisesti käyttää jo huomattavasti pienemmälläkin ääniosuudella. Mitä hajautuneempi yhtiön osakkeenomistus on, sitä alhaisemmalla osuudella voi yleensä saavuttaa yksinkertaisen enemmistön yhtiökokouksessa ja siten käyttää tosiasiallista määräysvaltaa.

AML 6 luvun 11 §:n 1 momentin mukaan tarjousvastikkeena pakollisessa ostotarjouksessa on maksettava käypä hinta. Rahavastikkeen vaihtoehtona voidaan tarjota arvopaperivastiketta tai arvopaperi- ja rahavastikkeen yhdistelmää. Pykälän 2 momentin mukaan käypää hintaa määritettäessä lähtökohtana on pidettävä korkeinta tarjousvelvollisen tai tähän 10 §:n 2 momentissa tarkoitettussa suhteessa olevan henkilön, yhteisön tai säätiön tarjousvelvollisuuden

syntymistä edeltävän kuuden kuukauden aikana tarjouksen kohteena olevista arvopapereista maksamaa hintaa. Tästä hinnasta voidaan poiketa erityisestä syystä.

AML 6 luvun 13 §:n 1 momentin mukaan jos julkisen ostotarjouksen tekijä tai tähän 10 §:n 2 momentissa tarkoitettussa suhteessa oleva henkilö, yhteisö tai säätiö vapaaehtoisen ostotarjouksen julkistamisen tai tarjousvelvollisuuden syntymisen jälkeen ja ennen tarjousajan päättymistä hankkii kohdeyhtiön arvopapereita tarjousehtoja paremmin ehdoin, on tarjouksen tekijän muutettava tarjoustaan vastaamaan tätä paremmin ehdoin tapahtunutta hankintaa (*korotusvelvollisuus*).

AML 6 luvun 14 §:n 1 momentin mukaan tarjousvelvollisen on julkistettava tarjousvelvollisuuden syntyminen välittömästi. Tieto on samalla annettava myös kohdeyhtiölle, asianomaiselle julkisen kaupankäynnin järjestäjälle ja Ra- hoitustarkastukselle, sekä kohdeyhtiössä ja tarjouksen tehneessä yrityksessä henkilöstön edustajalle tai, jollei tällaista ole, henkilöstölle. Pykälän 2 momen- tin mukaan tarjousvelvollisen on julkistettava ostotarjous kuukauden kuluessa tarjousvelvollisuuden syntymisestä. Ostotarjousmenettely on aloitettava kuu- kauden kuluessa tarjouksen julkistamisesta.

Finanssivalvonnasta annetun lain 33 a §:n 1 momentin mukaan jos valvottava tai muu finanssimarkkinoilla toimiva toiminnassaan laiminlyö noudattaa fi- nanssimarkkinoita koskevia säännöksiä tai niiden nojalla annettuja määräyksiä Finanssivalvonta voi uhkasakolla velvoittaa valvottavan tai muun finanssi- markkinoilla toimivan täyttämään velvollisuutensa, jos laiminlyönti ei ole vä- hääinen. Pykälän 4 momentin mukaan uhkasakon tuomitsemisesta päättää Fi- nanssivalvonta, jollei muualla laissa erikseen toisin säädetä. Uhkasakon asetta- miseen ja tuomitsemiseen sovelletaan muilta osin uhkasakkolakia.

Uhkasakkolain 6 §:n 1 momentin mukaan uhkasakko asetetaan määräämällä päävelvoite asianosaisen noudatettavaksi sakon uhalla. Kunkin päävelvoitteen tehosteeksi on asetettava eri uhkasakko. Pykälän 2 momentin mukaan uhka- sakko asetetaan markkamäärältään kiinteänä tai siten, että sen suuruus määräy- tyy ajan kulumisen mukaan (*juokseva uhkasakko*). Pykälän 3 momentin mu- kaan asettamispäätöksestä on käytävä selvästi ilmi, mihin asianosainen on vel- voitettu ja milloin, mihin mennessä tai mistä lähtien päävelvoitetta on nouda- tettava. Määräajan pituutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun mahdollisuus noudattaa sitä sekä muut asiaan vai- kuttavat seikat.

Uhkasakkolain 7 §:n 1 momentin mukaan uhkasakko voidaan kohdistaa vain sellaiseen asianosaiseen, jolla on oikeudellinen ja tosiasiallinen mahdollisuus noudattaa päävelvoitetta.

Uhkasakkolain 8 §:n mukaan uhkasakon suuruutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun maksukyky ja muut asi- aan vaikuttavat seikat.

Uhkasakkolain 9 §:n mukaan juokseva uhkasakko asetetaan määräämällä uh- kasakolle kiinteä peruserä sekä lisäerä jokaista sellaista päätöksessä ilmoitetta- vaa ajanjaksoa (*uhkasakkojakso*) varten, jonka kuluessa päävelvoitetta ei ole noudatettu.

Velan vanhentumisesta annetun lain 1 §:n 1 momentin mukaan tämä laki koskee velan vanhentumista. Tässä laissa velalla tarkoitetaan rahavelkaa sekä muita velvoitteita

5.2 Saatu selvitys ja tosiseikat

Kaupparekisteritietojen mukaan Afarak Group Oyj (0618181-8, jäljempänä myös Afarak) on vuonna 1985 rekisteröity julkinen osakeyhtiö, jonka osakepääoma 23 642 049,60 euroa jakautuu 263 040 695 osakkeeseen. Yhtiön päätoiminimenä on vuoteen 2013 asti ollut Ruukki Group Oyj (jäljempänä myös Ruukki). Toimialakuvauksen mukaan yhtiö on monialaisen konsernin emoyhtiö, joka toimii omistamissaan yhtiöissä pitkäaikaisena omistajana. Yhtiön tavoitteena on omistamiensa yhtiöiden kehittäminen toimimalla hallituksen tai muiden toimielinten kautta, neuvonantajana, rahoittajana tai muutoin yrittäjyyttä tukemalla. Yhtiön hallituksen erikseen valitsemilla toimialoilla yhtiö voi harjoittaa liiketoimintaansa myös itse suoraan tai omistamiensa yhtiöiden kautta. Yhtiön tai sen omistamien yhtiöiden liiketoimintaa voidaan harjoittaa Suomessa ja ulkomailla. Asiassa saadun selvityksen mukaan yhtiön osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena Helsingin ja Lontoon pörseissä.

Finanssivalvonta oli vuonna 2012 tehnyt keskusrikospoliisille tutkintapyynnön Afarakiin liittyen. Finanssivalvonnalle oli huhtikuussa 2013 toimitettu asiaan liittyviä sähköposteja ajalta 15.1.2008–17.11.2011 - - Hallinto-oikeudelle on toimitettu Finanssivalvonnan päätöksen perusteena olleet otteet keskusrikospoliisin esitutkintapöytäkirjasta 2400/R/313/13.

Finanssivalvonta oli lähettänyt valittajalle 10.1.2018 päivätyn kuulemiskirjeen, jossa se on katsonut, että valittaja on määräysvaltaisesti Kermas Ltd, Kermas Resources Limited ja Kermasin tytäryhtiö RCS Trading Corporation Ltd) toiminut arvopaperimarkkinalaissa tarkoitetulla tavalla yksissä tuumin ainakin Hino Resources Co. Ltd:n (jäljempänä myös Hino), Finaline Business Limited:n (jäljempänä myös Finaline) ja puolisonsa Jelena Manojlovicin kanssa määrävän vallan käyttämiseksi Afarakissa. Finanssivalvonta on katsonut, että kysymyksessä on järjestely, jonka tarkoituksena on muun muassa ollut piilotella osakkeiden omistusta hajauttamalla osa omistuksesta erillisille oikeushenkilöille ainakin siksi, että valittaja välttäisi arvopaperimarkkinalain mukaisen tarjousvelvollisuuden syntymisen.

Valittaja on vastauksessaan Finanssivalvonnalle kiistänyt piilotelleensa tai hajauttaneensa omistustaan Afarakissa tai missään muussakaan yhtiössä. Valittajan mukaan hänellä ei ole ollut määräysvaltaa Kermasissa 22.10.2009 eikä tämän ajankohdan jälkeenkään Hinossa tai Finalinessa. Valittaja on kiistänyt toimineensa yksissä tuumin Kermasin, Hiron, Finalinen ja Manojlovicin kanssa määrävän vallan käyttämiseksi Afarakissa. Valittajan hallinto-oikeudessa esittämän näkemyksen mukaan AML 6 luvun 10 §:n mukaista määrävän vallan käyttämistä ja AML 1 luvun 5 §:ssä määriteltyä määräysvaltaa voidaan pitää samaa asiaa tarkoittavina. Valittaja on todennut, ettei Kermasin, Hiron ja Finalinen yhteenlaskettu ääniosuus ole ylittänyt eikä ylitä viittäkymmentä prosenttia Afarakissa ja ettei valittajalla taikka Kermasilla ole Afarakissa oikeutta nimittää yli puolta hallituksen jäsenistä.

Valittaja on 29.1.2019 hallinto-oikeuteen saapuneen kirjelmänsä liitteenä toimitannut yksityisluonteisia kirjallisia todistajanlausuntoja. Vuosina 2010–2013 Afarakin hallituksen jäsenenä toimineen Barry Rourken 26.1.2019 päivätyn

lausunnon mukaan hän ei havainnut, että Kermas, Hino ja Finaline olisivat toimineet yhdessä kontrolloidakseen päätöksentekoa Afarakissa. Afarakin hallituksessa eri aikoina vuodesta 2008 lukien toimineen Thomas Hoyerin 24.1.2019 päiväämään lausunnon mukaan hän ei ole hallituksen jäsenenä tai toimitusjohtajana toimiessaan havainnut, että Kermas, Hino tai Finaline olisivat käyttäneet tai pyrkineet käyttämään määräysvaltaa tai määrävää valtaa yhtiön päätöksenteossa.

5.2.1 Valittajan osakkeenomistajuus Afarakissa

Afarakin sisäpiirirekisterin mukaan valittaja on itse omistanut Afarakin osakkeita ainakin 12.12.2012–21.7.2015 välisenä aikana. Lisäksi Finanssivalvonta on katsonut valittajan rinnastuvan osakkeenomistajaan Afarakin osakkeita omistaneessa yhtiössä määräysvaltaa käyttävänä henkilönä. Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan valittajalla on ollut määräysvalta Kermasissa vuonna 2009 sekä Kermas Resources Limitedissä koko sen ajan, kun yhtiö on omistanut Afarakin osakkeita. Valittajan kirjelmässä 29.1.2019 esitetyn selvityksen mukaan Kermas-konserni järjesteli marraskuusta 2008 alkaen omistustaan Afarakissa siten, ettei Kermasin tytäryhtiö RCS enää 16.1.2009 jälkeen omistanut lainkaan Afarakin osakkeita, vaan ne oli siirretty Kermasille. Finanssivalvonnan päätöksen mukaan Kermasin osuus Afarakin kaikista ulkona olleista osakkeista nousi 28,16 prosenttiin 22.10.2009 tehtyjen osakehankintojen johdosta. Osakkeet on vuonna 2015 siirretty Kermas Resources Limitedin nimiin. - - - valittaja on toiminut Afarakin hallituksen jäsenenä 31.3.–11.7.2008 sekä 11.8.2010–8.5.2015. Asiassa saadun selvityksen mukaan valittaja on myös toiminut yhtiön toimitusjohtajana, yhtiön eräiden keskeisten liiketoiminta-alueiden johtajana ja tytäryhtiöiden toimitusjohtajana.

Finanssivalvonta on päätöksessään sekä hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä viitannut asiakirjoihin, joissa Kermas on ilmoitettu valittajan määräysvaltayhtiöksi. Afarakin 2.7.2016 asti päivätyn julkisen sisäpiirirekisterin mukaan Kermas on ollut keskeytyksettä valittajan määräysvaltayhtiö 31.3.2008 lukien. Kermas on kuvattu valittajan määräysvaltayhtiönä myös Afarakin vuosikertomuksissa 2008–2015. Vuoden 2009 vuosikertomuksessa Kermas on mainittu ensinnäkin lähipiiritapahtumiin liittyvässä Maksetut/varatut lisäkauppahinnat -taulukossa, missä on maininta ”Danko Koncarin (Kermas Limited) kautta”, sekä Hallituksen ja toimitusjohtajan omistus -kohdan alaviitteessä, jossa todetun mukaan ”optio-oikeudet on myönnetty Kermas Limited:lle, joka on Jelena Manojlovicin puolison määräysvaltayhteisö”. Vuoden 2010 vuosikertomuksessa on Maksetut/varatut lisäkauppahinnat -taulukossa maininta ”Danko Koncar (Kermas Limited), Ruukki Group Oyj:n vt. toimitusjohtaja” ja edelleen Hallituksen ja vt. toimitusjohtajan omistus -taulukon alaviitteessä Kermas Limited:n on todettu olevan Danko Koncarin määräysvaltayhteisö. Valittaja on 29.3.2011 allekirjoittanut toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen. Ruukin pörssitiedotteessa 5.6.2008 on todettu, että Kermas Limited on Ruukki Group Oyj:n hallituksen jäsenen Danko Koncarin määräysvaltaan kuuluva yhtiö. Kermasin liputusilmoituksessa 30.4.2015, jonka valittaja on itse allekirjoittanut, valittajan määräysvallan Kermasissa ja Kermas Resourcesissa on ilmoitettu perustuvan epäsuoraan omistukseen. Ruukin hankekohtaisissa sisäpiirirekistereissä 10/2008 ja 3/2008 valittajan kohdalla yhtiöksi on merkitty Kermas Limited. Edelleen asiassa on viitattu - - - Finanssivalvonta on toimittanut hallinto-oikeudelle otteita valittajan kuulustelupöytäkirjasta poliisissa. - - -

Finanssivalvonta on katsonut, että luonnollinen henkilö, joka omistaa osakkeita määräysvalta-yhteisöidensä kautta, rinnastuu AML 6 luvun 10 §:n säännöstä sovellettaessa osakkeenomistajaan. Näin ollen Finanssivalvonnan mukaan sillä, onko valittaja itse suoraan omistanut Afarakin osakkeita vuonna 2009, taikka sillä, että valittaja on siirtänyt vuonna 2015 Kermasin omistamat Afarakin osakkeet Kermas Resources Limitedin nimiin, ei ole merkitystä arvioidessa valittajan tarjousvelvollisuutta.

Valittajan Finanssivalvonnalle antaman vastauksen mukaan hänellä ei ole ollut määräysvaltaa Kermasissa vuonna 2009, vaan määräysvalta on ollut aivan muulla henkilöllä. Valittaja on hallinto-oikeusvaiheessa kertonut, että yhtiön ovat omistaneet Danica Žagmešter (47 000 osaketta), Benix Ltd (2 500 osaketta) ja German South African Management Consulting Ltd (500 osaketta). Valittajan mukaan hän ei omista eikä ole omistanut Kermasin osakasyhtiöiden osakkeita eikä ole käyttänyt eikä käytä näissä yhtiöissä määräysvaltaa.

Valittajan suullisessa käsittelyssä kertoman mukaan Kermas Ltd:n on aikanaan perustanut Militza Radman, joka on Danica Žagmešterin äiti ja valittajan äidin sisko. Nykyisen Kermasin perustaminen Brittiläisille neitsytsaarille vuonna 2003 ei ole mitenkään liittynyt Afarakiin. Žagmešter on perinyt yhtiön osakkeet sekä Radmanin liiketoimillaan kerryttämät ja Kermasissa käytetyt varat. Näin ollen vuonna 2009 lopullista päätöksentekovaltaa Kermasissa on käyttänyt Žagmešter, mutta hän on toki toiminut yhdessä muiden osakkeenomistajien kanssa. Valittaja ei ole mainittuna vuonna ollut Kermasin osakkeenomistaja. Hän on ainoastaan voinut ehdottaa jotakin, mutta viimeisen päätöksen on aina tehnyt Žagmešter. Valittajan mukaan hänen ja Žagmešterin välillä ei ole sovittu, että Kermasin määräysvalta olisi tosiasiansa ollut valittajalla.

Valittajalle on suullisessa käsittelyssä esitetty Finanssivalvonnan viittaamat asiakirjat, joissa Kermas on merkitty valittajan yhtiöksi. Merkinnot Afarakin sisäpiirirekisterissä, vuosikertomuksissa ja liputusilmoituksissa huhtikuussa 2015 ovat valittajan mukaan riidattomia, mutta ilmoitukset eivät ole vastanneet tuolloin vallinneita tosiasioita. Valittajan mukaan asiakirjat, jotka valittaja on allekirjoittanut, ovat vuodelta 2015 eikä vuodelta 2009. Valittaja ei ole muutoin kommentoinut asiaa.

Valittajan puoliso Jelena Manojlovic on hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä kertonut työskennelleensä viisi vuotta Kermasissa henkilöstöjohtajana Venäjällä ennen kuin Kermasista tuli Afarakin osakkeenomistaja eli ennen vuotta 2008. Manojlovicin mukaan Kermasissa määräysvaltaa käytti vuonna 2009 Danica Žagmešter, jolla oli 99 prosenttinen äänivalta. Žagmešter oli perinyt Kermasin osakkeet äidiltään. Manojlovic on arvellut, että Kermasista on tullut Afarakin osakkeenomistaja olosuhteiden seurauksena - - - Manojlovic on arvellut, että Afarakin asiakirjojen merkinnot, joiden mukaan Kermas olisi ollut valittajan määräysvaltayhtiö, ovat todennäköisesti johtuneet käänkövirheistä tai väärinymmärryksistä, jotka taas ovat johtuneet siitä, että valittaja on ollut julkinen henkilö ja enemmän mukana operatiivisissa asioissa, kun taas Žagmešter on tehnyt talouteen liittyvät päätökset. Tuohon aikaan valittaja oli Kermasissa johtajana ja vastuussa operatiivisista tehtävistä. Manojlovicin mukaan hän huomasi asiakirjojen virheet jo vuosina 2012 tai 2013 ja ilmoitti asiasta Afarakissa, mutta jostain syystä samaa menettelyä jatkettiin silti edelleen. Manojlovic ei ole osannut vastata siihen, miksi vuoden 2015 liputusilmoituksessa valittaja on itse ilmoittanut, että hänellä on määräysvalta Kermasissa epäsuoran omistuksen kautta. Manojlovicin mukaan markkinoilla tiedettiin,

että Žagmešter oli Kermasin määräysvallan käyttäjä, sillä pankit tarkistivat aina asian ja merkitsivät Žagmešterin sopimukseen. Lisäksi Manojlovic muisteli, että asia oli esillä Lontoon pörssiin liittyvissä tiedotteissa.

Todistajana kuultu rikosylikonstaapeli Marita Partanen totesi hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä käsityksensä, että - - - Syyttämättäjättämispäätöksessä 16/2626 Kermasia on käsitelty valittajan määräysvalta-yhtiönä.

Finanssivalvonnan 28.1.2019 toimittamassa lausunnossa on todettu, että Afarak julkaisi Lontoon pörssiin listautumista varten listalleottoesitteen 30.6.2010, jossa Kermasin omistamat Afarakin osakkeet on merkitty Manojlovicin ja valittajan kohdalle ja alaviitteessä on todettu, että valittaja on Kermasin johtaja ja että hänen serkkunsa omistaa 99 prosenttia yhtiön osakkeista ja hallinnoi yhtiötä. Listalleottoesitteessä mainitun mukaan valittajalla on ”epäsuora intressi” Kermasin omistamiin Afarakin osakkeisiin ja sillä oleviin optio-oikeuksiin. Lausunnon liitteenä on toimitettu muun ohella - - -

Valittaja on kirjelmässään 29.1.2019 esittänyt, että markkinat ovat olleet tietoisia, että Kermasin määräysvalta on kuulunut Danica Žagmešterille, ja viitannut Afarakin vuonna 2012 pörssitiedotteella julkistettuun kirjeeseen osakkeenomistajille liittyen lähipiiritransaktioon. Kirjeessä, joka rinnastuu suppeaan listalleottoesitteeseen, on muun ohella kerrottu, että Kermas on Danko Koncarin serkun määräysvallassa oleva yhtiö. Valittajan mukaan listalleottoesitteen yhteydessä on annettava tarkat ja oikeat tiedot määräysvaltasuhteista, kun taas vuosikertomuksia, tiedotteita tai sisäpiirirekisteriä ei tarkasteta tai hyväksytetä Finanssivalvonnalla ennen niiden julkaisemista. Valittaja on myös toimittanut 23.1.2019 päivätyn Žagmešterin yksityisluonteisen kirjallisen todistajanlausunnon, jonka mukaan hän oli viimekätinen päätöksentekijä Kermasissa lokakuussa 2009 eikä yhtiö toiminut yksituumaisesti Hinon tai Finalinen kanssa Afarakissa. Valittaja on myös toimittanut Žagmešterin yhtiön puolesta allekirjoittamia valtakirjoja vuosilta 2010–2013. Edelleen valittajan 5.2.2019 hallinto-oikeudelle toimittaman kirjelmän mukaan Afarakin asiakirjoissa on englannin kielellä käytetty ilmaisua ”indirect majority ownership”, millä on viitattu valittajan johtajarooliin, ja on Afarakin vastuulla, että ilmaisu oli virheellisesti käännetty suomeksi määräysvalta-yhteisöksi.

5.2.2 Hino Resources Co. Ltd

Finanssivalvonta on katsonut, että valittaja on toiminut yksissä tuumin Hinon kanssa vuodesta 2008 alkaen ja sopinut Hinoa edustaneen Wanwu Dongin kanssa Afarakin osakkeiden hankinnasta Hinon kautta, antanut ohjeita osakkehankintojen määrästä ja ajoituksesta, antanut rahoitusta osakkeiden hankintaan sekä antanut ohjeita Afarakin osakkeisiin liittyvän äänivallan käytöstä. Dong on raportoinut valittajalle osakkeiden hankinnoista ja rahojen riittävydestä. Finanssivalvonnan päätöksen mukaan Dong on toiminut Hinon äänivallan käytön osalta valittajan ohjeistuksen mukaan. - - -

Finanssivalvonta on katsonut, että yksissä tuumin toimiminen on alkanut viimeistään 8.5.2008 - - -

Finanssivalvonnan päätöksen mukaan valittaja on - - - perusteella siirtänyt varoja määräysvalta-yhtiönsä RCS:n kautta Hinolle Afarakin osakkeiden hankkimista varten ainakin 9,5 miljoonaa euroa. - - -

Valittajan Finanssivalvonnalle antaman vastauksen mukaan hän ei ole koskaan käyttänyt määräysvaltaa Hinossa ja osakkeiden ostopäätökset ovat tehneet Hiron puolesta toimineet henkilöt itsenäisesti. Sähköpostikirjeenvaihdosta voidaan päätellä enintään, että Hino on pitänyt Afarakia kiinnostavana sijoituskohteena, eikä asiasta kommunikointi valittajan kanssa ole ollut kiellettyä. Siinä, että Hino on käyttänyt äänivaltaansa samalla tavalla kuin jotkut muut osakkeenomistajat, ei ole mitään epäilyttävää tai kiellettyä. Edelleen valittaja on todennut, ettei toisen osakkeenomistajan osakekaupan rahoittaminen ole kiellettyä eikä tällaista ole säädetty määräysvallan käyttämiseksi, eikä asiassa ole muutoinkaan ilmennyt, että valittajalla olisi oikeutta tai määräysvaltaa Hiron omistamiin Afarakin osakkeisiin kauppohen rahoittamistavan perusteella.

Valittaja on hallinto-oikeusvaiheessa todennut, että Hiron osakekauppojen osalta päätöksen on tehnyt Wanwu Dong ja että rahasiirroissa on ollut kysymys Hiron omista varoista, jotka RCS on palauttanut Hinolle. Valittaja on 28.11.2018 toimittanut tätä oikeudenkäyntiä varten laaditun taulukon, josta valittajan mukaan ilmenee, että Hino on kesäkuun 2007 ja maaliskuun 2010 välillä siirtänyt RCS:lle yli 84 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria (USD).

Valittajan suullisessa käsittelyssä kertoman mukaan hän on tutustunut Wanwu Dongiin vuonna 1999, jolloin valittaja työskenteli Venäjällä sittemmin konkurssiin menneen tehtaan pelastamiseksi. Valittaja ehdotti Dongille ja tämän liikekumppaneille tehtaaseen liittynyttä yhteistyötä, ja valittajan ja Dongin yhteistyö on sittemmin jatkunut muilla liiketoiminnan alueilla. Hinossa päätöksen Afarakin osakkeiden ostamisesta ovat tehneet osakkeenomistajat yhdessä, ja Dong on ollut yksi osakkeenomistajista. Valittaja ei ole koskaan omistanut Hiron osakkeita eikä hän ole käyttänyt määräys- tai päätösvaltaa Hinossa. Valittaja ei myöskään ole neuvonut tai kehottanut Hinoa ostamaan Afarakin osakkeita, vaan Dong on saattanut heidän aiemman yhteistyönsä ansiosta huomata, että liiketoiminnat, joissa valittaja on mukana, ovat tuottoisia. Valittajan mukaan RCS on siirtänyt rahoja Afarakin osakkeiden ostoja varten, mutta kysymyksessä oli herra Dongin rahat, joita hän oli siirtänyt Hinosta RCS:lle valittajan muistaman mukaan vuonna 2007 eli paljon ennen Afarakia. Rahavarat oli siirretty RCS:n säilytettäväksi sen vuoksi, etteivät ne olisi Hong Kongissa tai Kiinassa. Valittajan käsityksen mukaan menettely johtui siitä, että Kiina on totalitaristinen valtio. Edelleen valittajan käsityksen mukaan Hiron varat olivat peräisin sen voitollisista liiketoimista, joilla ei ole ollut mitään yhteyttä Afarakiin. Päätöksen Hiron rahavarojen käyttämisestä on tehnyt yhtiö itse, toisin sanoen myös herra Dong, eikä valittaja ole osallistunut päätöksentekoon. Valittaja ei ole ollut Hinossa sellaisessa asemassa, että hän olisi mitenkään voinut vaikuttaa siihen, miten Hino tai Dong menettelevät Afarakin yhtiökouksissa, eikä valittaja ole muutoinkaan osallistunut yhtiön Afarakia koskevaan päätöksentekoon. Valittaja ei myöskään ole sopinut Dongin tai Hiron kanssa siitä, keitä valittaisiin Afarakin hallitukseen.

Valittajan hallinto-oikeudelle esittämien kuulustelupöytäkirjaotteiden perusteella - - -

Finanssivalvonta on hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä viitannut tarkemmin joihinkin asiakirja-aineistosta ilmeneviin sähköposteihin. - - - Finanssivalvonnan mukaan näistä sähköposteista ilmenee, että Hinoa on haluttu käyt-

tää osakeostoihin ja että valittajan antama miljoona dollaria sijoitetaan Ruukkiin. Suullisessa käsittelyssä valittaja on ainoastaan todennut, että asia on niin kuin viesteissä lukee.

Finanssivalvonta on viitannut - - - Finanssivalvonnan mukaan viestit osoittavat valittajan ohjeistaneen osakeostoissa. Valittajan mukaan hän ei ole itse kirjoittanut näitä sähköposteja, sillä - - - ei ole henkilökohtainen sähköpostiosoite, vaan sitä on käyttänyt viisi tai kuusi muutakin henkilöä. Kysyttäessä valittaja on vastannut, ettei kaikkien asiassa esitettyjen sähköpostien lähettämistä ollut aikanaan saatettu valittajan tietoon. Valittaja on lisäksi kertonut, että Lontoon toimistosta oli viety tietokone, mutta toistaiseksi tekijä on jäänyt selvittämättä. Myös todistajana kuultu Manojlovic on kertonut, että - - - on ollut valittajan sähköpostiosoite jo neljäntoista vuoden ajan, mutta sähköpostiin on ollut aikanaan pääsy vähintään seitsemällä tai kahdeksalla henkilöllä. Manojlovic on kysyttäessä kertonut, että Afarakin Lontoon toimistoon on murtauduttu vuonna 2011 tai 2012 ja sieltä on viety muun ohella tietokone ja valittajan matkapuhelin. Murron jälkeen Manojlovicin Afarakin sähköpostiosoitteesta katosi tuhat sähköpostia.

Edelleen Finanssivalvonta on viitannut sähköposteihin joulukuulta 2008, joissa Dong Finanssivalvonnan mukaan raportoi osakkeiden ostamisesta ja rahankäytöstä valittajalle - - - Valittaja on suullisessa käsittelyssä näistä viesteistä kysyttäessä todennut, että rahat olivat Hinon omia. Lisäksi valittajan asiamies on todennut, ettei osakkeita ole voitu ostaa 27 miljoonalla eurolla yhdellä kertaa, sillä tästä aiheutunut ostopaine olisi tuhonnut yhtiön kaupankäynnin ja kurssin. Esitetystä sähköpostikirjeenvaihdossa on näin ollen todennäköisesti kysymys kaupankäynnin neuvonannon sijaan siitä, että Suomen päässä on monitoroitu kurssia ja sitä, minkälaisia ostoja se minäkin päivänä kestää. Monitorointi on todennäköisesti tehty Suomessa sen vuoksi, että internetin käyttö Kiinassa on hyvin rajoitettua.

Finanssivalvonta on hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä viitannut Hinon tilinpäätöstietoihin ja esittänyt Hong Kongin dollareina ilmoitetut varat Yhdysvaltain dollareina käyttäen vaihtokurssina 7,8:aa. Hinon 30.6.2008 päivätyssä taseessa ainoat omaisuuserät ovat noin 300 000 USD:n (2,557,221 HK\$) saaminen johtohenkilöltä sekä noin 500 000 USD (4,211,991 HK\$) rahoja ja pankkisaamisia. Finanssivalvonnan mukaan taseesta ei käy ilmi, että Hinolla olisi tuolloin ollut RCS:ltä yli 30 miljoonan USD:n saaminen, sillä saamisen tulisi näkyä taseessa varoina sekä sitä vastaavana velkana. Hinon rahavirtalaskelmasta 1.7.2007–30.6.2008 ei käy ilmi, että Hino olisi tuon tilikauden aikana siirtänyt yli 30 miljoonaa USD:tä RCS:lle. Finanssivalvonnan mukaan mikäli Hinolta siirretyt varat olisi palautettu saman tilikauden aikana ja mikäli tällaiset transaktiot olisi netotettu, varojen siirrot eivät kävisikään ilmi Hinon rahavirtalaskelmasta. Finanssivalvonta on viitannut Hinon 30.6.2007 päivättyyn taseeseen, jonka mukaan varat olivat noin 10 miljoonaa USD (79,935,653 HK\$) ja nettovarot noin 1,5 miljoonaa USD (12,363,770 HK\$). Hinon rahavirtalaskelman 1.7.2007–30.6.2008 mukaan liiketoiminnan nettoraahavirta oli noin 1,1 miljoonaa USD (8,722,996 HK\$). Finanssivalvonnan mukaan Hinon taseessa ei ole tuolloin ollut sellaisia varoja eikä Hinolla ole ollut sellaista rahavirtaa, joista väitetyt yli 30 miljoonan USD:n rahasiirrot olisi voitu tehdä. Valittaja on hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä todennut, että RCS:lle siirretyt 84 miljoonaa USD:tä voidaan todentaa pankkisiirroista.

Finanssivalvonnan mukaan Dong on pyytänyt valittajalta ohjeita - - - Kysymykseen siitä, miksi Dong on pyytänyt valittajalta ohjeita, valittaja on vastannut, ettei Dong ole pyytänyt häneltä mitään ohjeita. - - - Finanssivalvonnan mukaan osakemäärät vastaavat Hino ostamia osakkeita. Valittaja ei ole suullisessa käsittelyssä kommentoinut näitä viestejä.

Finanssivalvonta on edelleen suullisessa käsittelyssä viitannut - - - Valittaja on viestistä kysyttäessä todennut, että samat tiedot ovat saatavilla internetistä, eikä Dongin ole ollut tarpeellista lähettää niitä valittajalle erikseen. - - - Valittajan suullisessa käsittelyssä kommentoiman mukaan hän ei ole koskaan saanut Dongilta tämäntyyppisiä sähköposteja ja esittänyt käsityksensä, että tällaiset asiat olisi joka tapauksessa tarkoituksenmukaisempaa hoitaa puhelimitse.

Manojlovic on hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä kertonut Hino olleen Kermasin kanssa tekemisissä siihen aikaan, kun Kermas toimi Venäjällä. Manojlovicin mukaan valittajalla ei ole ollut minkäänlaista osallisuutta Hinossa, valittaja ei ole neuvonut Hinoa ostamaan Afarakin osakkeita eikä valittaja ole voinut käyttänyt määräysvaltaa Hino omistamien Afarakin osakkeiden osalta. Manojlovicin käsityksen mukaan Hino on ostanut Afarakin osakkeita siksi, että Hino on aiemmin tehnyt voitokasta liiketoimintaa Kermasin kanssa ja että useat kiinalaiset yhtiöt haluavat sijoittaa varoja Kiinan ulkopuolella. Manojlovic on kysyttäessä vastannut, että hänen sähköpostiosoitteeseensa on lähetetty valittajalle osoitettuja sähköposteja todennäköisesti sen vuoksi, että siihen aikaan moni henkilö on saanut toistensa sähköposteja. Manojlovic on arvellut, että Hino on ostanut osakkeita pienissä erissä, jotteivat markkinat menisi sekaisin. Manojlovic on vastannut kysymykseen siitä, miksi Hino tai sen lähipiiri on siirtänyt rahavaroja RCS:lle, joka on siirtänyt varoja takaisin Hinolle Afarakin osakkeiden ostamiseksi, ettei hän tiedä sellaisesta eikä usko sellaista tapahtuneen.

Finanssivalvonta on lausunnossaan 28.1.2019 esittänyt, että ainakin 1,5 miljoonaa euroa Hinolle siirretyistä varoista oli peräisin Kermasilta. Lausunnossa on viitattu - - -

Valittaja on lausunnossaan 29.1.2019 todennut, että Hino on ostanut kaikki Afarakin osakkeensa markkinoilta markkinahinnalla ja myös myynyt niitä. Hino on rahoittanut osakeostojaan omasta liiketoiminnastaan peräisin olevilla varoilla eikä ollut kotiuttanut kaikkia Kiinan ulkopuolelta tuloutuneita varoja Kiinaan. Edelleen lausunnon mukaan merkityksellistä on yksituumainen toiminta kolmen kymmenesosan rajan ylityksen jälkeen, ei ennen sitä, eikä asiassa ole mitään näyttöä tällaisesta.

5.2.3 Finaline Business Limited

Saadun selvityksen mukaan Finaline on Brittiläisille Neitsytsaarille rekisteröity yhtiö, jolla ei ole ollut liiketoimintaa ennen kuin se on - - - ostanut japanilaiselta Hanwa Co. Ltd:ltä (jäljempänä Hanwa) 27 miljoonaa Ruukin osaketta (10,88 prosenttia Ruukin osakekannasta) á 2,50 eurolla eli yhteensä 67,5 miljoonalla eurolla. - - - Joulukuussa 2011 annettujen pörssitiedotteiden mukaan mainittu osto-myyntisopimus oli saatettu loppuun ja omistusosuuksien muutokset tehty.

- - - Hanwa oli ollut pitkäaikainen Ruukin omistaja ja omistanut Suurimmat osakkeenomistajat -listauksen 2.6.2008 mukaan 10,34 prosenttia yhtiön osakannasta ja äänimäärästä. Hanwa oli liputtanut osuuden 21.5.2008. - - -

- - - Finanssivalvonta on katsonut, että Smit oli valmistellut osakekauppaa valittajan toimeksiannosta ja että ostajaksi vaihtui Smitin tietämättä ja valittajan toimeksiannosta Finaline. Valittaja ei ole hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä kommentoinut mainittuja - - -, vaan viitannut syyttäjän syyttämättäjättämispäätökseen.

Finanssivalvonnan päätöksen mukaan Finalinen ja Hanwan välisen osakekaupan osakekohtainen kauppahinta 2,50 euroa on ollut osakkeen pörssikurssia (1,72 euroa per 31.3.2011) korkeampi. Hinta oli sama, millä Hanwa oli 20.5.2008 ostanut 30 miljoonaa osaketta Kermasilta. Kermas puolestaan oli hankkinut osakkeet muutamaa minuuttia aiemmin RCS:ltä. Finanssivalvonta on katsonut, että vuosien 2008 ja 2011 kaupat liittyvät toisiinsa ja että valittaja on järjestellyt osakkeiden ostamisen takaisin Hanwalta sen maksamalla hinnalla. Finanssivalvonta on hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä esittänyt - - - Valittajan mukaan RCS ei myynyt osakkeita Hanwalle ja että nämä tiedot ovat virheellisiä.

Finanssivalvonnan päätöksen mukaan valittaja ja hänen määräysvalta-yhtiönsä rahoittivat kokonaan Finalinen ja Hanwan välisen Ruukin osakkeiden kaupan 67,5 miljoonaa euroa. Finaline ei käyttänyt osakekauppaan lainkaan omia varojaan. RCS maksoi sen puolesta myös Evli Pankin järjestelypalkkion. Esitutkintapöytäkirjan mukaan - - -

Esitutkintapöytäkirjan mukaan - - -

Esitutkintapöytäkirjan mukaan - - -

- - - Afarak julkisti 3.4.2014 liputusilmoitukset, joiden mukaan Finaline oli myynyt 27 miljoonaa Afarakin osaketta ja Hino oli hankkinut osakkeita niin, että sen osuus äänioikeuksista oli noussut 19,27 prosenttiin. - - -

- - - Hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä ilmoitetun mukaan lainat on lähes kokonaan, noin 90 prosenttisesti maksettu takaisin.

Valittajan Finanssivalvonnalle antaman vastauksen mukaan hän ei ole käyttänyt määräysvaltaa Finalinessä taikka toiminut yksissä tuumin Finalinen kanssa eikä ole käyttänyt Finalinen Hanwalta ostamien Afarakin osakkeiden suhteen minkäänlaista määräysvaltaa. Hanwan ja Finalinen välisen osakekauppakirjan laatimisesta vastannut asianajotoimisto ei ole toiminut valittajan avustajana eikä valittaja ole osallistunut osakekauppaneuvotteluihin. Valittaja ei ole ollut mukana valmistelemissa tai toteuttamassa osakekauppaa. Valittajan mukaan aloite rahoitussopimuksen tekemiseen oli tullut Hanwalta ja valittaja on ainoastaan järjestänyt rahoituksen. Valittajan mukaan de Rieudotte oli ainoa osakkeiden taloudellinen edunsaaja.

Valittajan hallinto-oikeudelle esittämien kuulustelupöytäkirjaotteiden perusteella - - -

Valittaja on esittänyt hallinto-oikeudelle de Rieudotten 24.1.2019 päivämäärän kirjallisen todistajanlausunnon, jossa hän viittaa - - - sekä toteaa, ettei Finaline

ole yrittänyt kontrolloida päätöksentekoa Afarakissa kenenkään muun osakkeenomistajan kanssa.

Finanssivalvonta on katsonut, että valittaja on toiminut yksissä tuumin Finalinen kanssa pitkäaikaisesti, viimeistään vuonna 2011 tehdystä 27 miljoonan Afarakin osakkeen kaupasta lukien (niin sanottu Finaline–Hanwa -osakekauppa). Valittajan on katsottu olleen keskeinen toimija sekä Finalinen hankkiessa Afarakin osakkeita että sen luopuessa niistä. Finalinella ei ole ollut aiempaa liiketoimintaa, mikä Finanssivalvonnan päätöksen mukaan antaa aiheutta epäillä, että järjestelyllä on nimenomaisesti pyritty siihen, että Finalinen tosiasiallinen toimija ja valittajan yhteys Finalineen on hankalasti selvitettävissä. Valittaja määräysvaltayhteisöineen on rahoittanut Finalinen osakekaupat, ja Finalinen Afarakin osakkeista maksaman hinnan on katsottu ylittäneen merkittävästi vallitsevan hintatason.

Valittaja on hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä kertonut, että de Rieudotte on belgialaisveitsiläinen asianajaja, jonka yritys on sijoittanut erilaisiin sijoituskohteisiin, joista yksi on ollut Afarak. Valittajan käsityksen mukaan de Rieudotte on sijoittanut Afarakiin paljon ennen kuin valittaja oli edes kuullut Afarakista. Pörssilistojen mukaan de Rieudotte on ollut osakkeenomistaja jo vuonna 2006. Valittaja ei ole ollut sellaisessa asemassa, että hän olisi voinut päättää siitä, omistaako de Rieudotte tai hänen intressiyhtiönsä Finaline Afarakin osakkeita. Valittajan mukaan Hanwa on suuri japanilainen yhtiö, jonka valittaja on tuntenut jo 90-luvun puolivälistä lähtien, kun valittaja on ollut Venäjällä mukana Ferrochrome-nimiseksi ilmoitetun yhtiön toiminnassa. Afarakilla ja Ferrochromella ei ole vuonna 2009 ollut mitään tekemistä toistensa kanssa, vaikka nykyään on. Myös Hanwa on yksi Afarakin osakkeenomistaja. Valittajan mukaan hän ei osallistunut Hanwan ja Finalinen väliseen toimintaan, mutta rahoitti Finalinen Afarakin osakkeiden ostoa, sillä hän koki velvollisuudekseen auttaa Hanwaa, joka oli edesauttanut valittajaa monissa liiketoimissa. Valittaja ei ole saanut rahoitusjärjestelyiden perusteella mitään päätösvaltaa Hanwassa tai Finalinessa eikä valittaja ole sopinut mainittujen yhtiöiden kanssa mitään Afarakin äänivallan käyttämisestä.

Manojlovic on hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä kertonut valittajan antaneen Finalinelle lainaa Afarakin osakkeiden ostamiseksi, sillä valittaja on halunnut auttaa Hanwaa, joka oli ylivelkaantunut. Valittaja ei ole käyttänyt määräysvaltaa Finalinen omistamien Afarakin osakkeiden suhteen. Manojlovicin mukaan hän tuntee de Rieudotten, sillä tämä oli suuri osakkeenomistaja Ruukissa jo ennen kuin Kermas on tullut osakkeenomistajaksi ja yksi aktiivisimmista osakkeenomistajista.

Syyttäjä on 7.12.2016 tehnyt päätöksen syyttämättäjättämisestä 16/2626, jonka mukaan esitutkinta-aineiston perusteella ei ole tehtävissä ainakaan ulkonaisesti havaittavasti sellaista johtopäätöstä, että kerrottujen Finalinen nimiin hankittujen osakkeiden äänivaltaa olisi käytetty Ruukin yhtiökokouksessa tai muutoin valittajan tai hänen määräysvaltayhteisönsä toimesta. Syyttämättäjättämispäätöksen mukaan asiassa ei ole syytteen nostamiseksi riittävää selvitystä valittajan tosiasiallisesta määräysvallasta Finalinessa tai äänivallan käytöstä Finalinen omistukseensa hankkimiin Ruukin osakkeisiin nähden yhdessä Finalinen kanssa sopimukseen perustuen tai muutoin.

5.2.4 Jelena Manojlovic

Manojlovic on valittajan puoliso, ja hänen ääniosuutensa Afarakin osakkeista on ollut 0,06 prosenttia. Finanssivalvonta on Rahoitustarkastuksen standardin 5.2 c luvun 7.3 mukaisesti ja arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä arvopaperimarkkinalain 11 luvun 5 §:ssä vahvistetun perusteella katsonut, että valittaja määräysvaltayhteisöineen on toiminut yksissä tuumin Manojlovicin kanssa. Rahoitustarkastuksen standardin 5.2 c Julkinen ostotarjous ja tarjousvelvollisuus 7.3 luvun 29 kohdan mukaan osakkeenomistajan kanssa yksissä tuumin toimiviksi katsotaan lähtökohtaisesti aina osakkeenomistajan puoliso, mutta Finanssivalvonta voi kuitenkin yksittäistapauksissa perustellusta syystä katsoa, etteivät nämä tahot tosiasiallisesti toimi yksissä tuumin.

Valittaja on todennut, ettei Manojlovicin ääniosuudella ole asiassa mitään merkitystä ja että Manojlovic käyttää itsenäisesti omaa päätös- ja määräysvaltaansa.

Valittajan suullisessa käsittelyssä kertoman mukaan hänen puolisonsa on tullut Afarakin osakkeenomistajaksi saatuaan osakkeita palkkioksi Afarakissa työskentelystään, kuten muutkin yhtiön hallituksessa työskennelleet henkilöt. Valittaja ei päättä puolisonsa omistamien osakkeiden äänivallan käyttämisestä eikä hänellä ole tosiasiallista määräysvaltaa puolisonsa omistusten suhteen. Manojlovicia ei ole valittu Afarakin hallitukseen valittajan toiveen, päätöksen tai määräyksen perusteella eikä valittajalla ole myöskään ollut vaikutusta siihen, että Manojlovic on valittu Afarakin hallituksen puheenjohtajaksi.

Manojlovic on hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä kertonut olleensa valittajan kanssa naimisissa vuodesta 1994. Manojlovicin kertoman mukaan hän on tullut Afarakin hallitukseen vuonna 2008, kun Kermasista on tullut Afarakin osakkeenomistaja ja kun Kermasin omistaja Danica Žagmešter on pyytänyt häntä tehtävään. Valittaja ei ole millään tavoin myötävaikuttanut taikka edes voinut myötävaikuttaa siihen, että Manojlovic on valittu Afarakin hallitukseen tai hallituksen puheenjohtajaksi. Manojlovicin mukaan valittaja ei myöskään ole voinut tosiasiasa päätätä Afarakin asioista, sillä hallituksessa on aina ollut myös riippumattomia osakkeenomistajia ja Manojlovic on aina jääväty, mikäli käsitelty asia on liittynyt valittajaan. Manojlovicin mukaan hän sai 150 000 Afarakin osaketta palkkioksi hallituksessa työskentelystään. Kaikki hallituksen jäsenet saivat vastaavan palkkion työstä, jota tehtiin Lontoon pörssiin listautumiseksi vuonna 2010. Valittaja ei käytä miltään osin päätösvaltaa Manojlovicin omistamien osakkeiden osalta.

5.2.5 Tarjousvelvollisuus

Finanssivalvonnan päätöksen mukaan Kermasin ääniosuus Afarakissa nousi 22.10.2009 tehtyjen osakehankintojen johdosta 28,16 prosenttiin kaikista Afarakin ulkona olleista osakkeista. Hinon ääniosuus oli tuolloin 4,44 prosenttia. Näiden yhteenlaskettu osuus Afarakin osakkeiden äänimäärästä oli siten 32,60 prosenttia 22.10.2009. Afarakin 5.12.2017 antaman pörssitiedotteen mukaan Kermas Resources Limitedin ääniosuus oli 26,90 prosenttia eli kohdeyhtiön omien osakkeiden vähentämisen jälkeen 27,25 prosenttia, Hinon ääniosuus 14,25 prosenttia ja Manojlovicin ääniosuus 0,06 prosenttia eli yhteensä 41,56 prosenttia.

Finanssivalvonta on katsonut, että yksissä tuumin toimivista tarjousvelvollinen on valittaja, jolla on ollut suurin intressi määräävän vallan käyttämiseen Afarakissa. Finanssivalvonnan päätöksen mukaan valittaja voi täyttää hänelle asetetut velvoitteet myös siten, että pakollisen ostotarjouksen tekee hänen sijaansa hänen täysin omistamansa määräysvaltayhteisö.

Valittaja on katsonut, että mikäli Kermasin, Hiron ja Finalinen katsotaan käyttäneen yhteistä määräysvaltaa Afarakissa, mahdolliset velvoitteet koskisivat jotain näitä yhtiöistä, mutta ei valittajaa.

Finanssivalvonnan päätöksen mukaan pakollisessa ostotarjouksessa maksettavaa käypää hintaa määritettäessä lähtökohtana on pidettävä korkeinta hintaa, jonka valittaja tai häneen arvopaperimarkkinalain 6 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettussa suhteessa oleva taho on maksanut Afarakin osakkeesta tarjousvelvollisuuden syntymistä edeltäneen kuuden kuukauden aikana eli 21.4.–21.10.2009. Finanssivalvonnan tietojen mukaan osakkeita ovat mainitulla ajanjaksolla hankkineet sekä Kermas että Hino. - - - korkein hinta on Hiron 25.6.2009 maksama 2,21 euroa per osake. Finanssivalvonta on kuitenkin päätöksessään todennut, että Finaline on tarjousvelvollisuuden jälkeen ja ennen tarjousajan päättymistä hankkinut kohdeyhtiön osakkeita 2,50 eurolla per osake, ja siten katsonut, että arvopaperimarkkinalain 6 luvun 13 §:n korotusvelvollisuuden mukaisesti tarjousvastikkeen vähimmäismäärän tulee olla 2,50 euroa per osake.

Valittaja on hallinto-oikeudelle 29.1.2019 toimittamassa kirjelmässään esittänyt, ettei valittajalla ole eikä ole ollut mitään erityistä intressiä saada tai saavuttaa kolmen kymmenesosan ääniosuutta Afarakissa, joka on useammilla mittareilla yksi Helsingin pörssin heikoimmista menestyneistä yhtiöistä. Valittajan ei ole edes väitetty hyötynneen asiassa mitenkään. Asiassa ei myöskään ole esitetty perusteluita sille, miksi Afarakin muiden osakkeenomistajien asema olisi jollain tavalla huonontunut jonkun omistusjärjestelyn seurauksena.

Valittaja on edelleen katsonut, että velvollisuus tehdä julkinen ostotarjous on vanhentunut, koska kysymyksessä on velan vanhentumisesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitettu muu velvoite kuin rahavelka. Kun Finanssivalvonnan näkemyksen mukaan velvollisuus on alkanut viimeistään 22.10.2009, se on vanhentunut ja siten myös lakannut viimeistään 22.10.2012. Finanssivalvonnan mukaan laki velan vanhentumisesta ei sovellu tarjousvelvollisuuteen ja joka tapauksessa siihen soveltuisi mainitun lain 8 §:ssä säädetty kymmenen vuoden toissijainen vanhentumisaika.

5.3 Oikeudellinen arviointi ja hallinto-oikeuden johtopäätökset

5.3.1 Valittajan rinnastuminen osakkeenomistajaan

Asiassa on ensin arvioitava, rinnastuuko valittaja AML 6 luvun 10 §:ää sovellettaessa osakkeenomistajaan. Säännöksen perusteluiden mukaan myös osakkeenomistajan emoyhtiö, joka itse ei omista osakkeita, tulee säännöksen piiriin, jos se on hajauttanut omistuksen konserniinsa kuuluviin yhtiöihin. Hallinto-oikeus katsoo sääntelyn tarkoitus huomioon ottaen, että vastaavasti luonnollinen henkilö, joka omistaa osakkeita määräysvaltayhteisöidensä kautta, rinnastuu säännöstä sovellettaessa osakkeenomistajaan.

Asiassa saadun selvityksen mukaan Kermas on nyt tarkasteltavana olevina vuosina omistanut Afarakin osakkeita, jotka on vuonna 2015 siirretty Kermas Resources Limitedin nimiin. Finanssivalvonta on katsonut Kermasin olleen valittajan määräysvalta-yhtiö vuonna 2009. Valittajan mukaan hän ei ole omistanut Kermasin osakkeita taikka käyttänyt määräysvaltaa Kermasissa. Valittaja on todennut määräysvallan olleen serkullaan Danica Žagmešterillä. Todistajana kuultu Manojlovic on kertonut yhtiön olleen Žagmešterin omistuksessa, mutta valittajan toimineen yhtiössä johtajana ja vastanneen operatiivisista tehtävistä. Žagmešterin yksityisluonteisen kirjallisen todistajanlausunnon 23.1.2019 mukaan hän oli viimekätinen päätöksentekijä Kermasissa lokakuussa 2009.

Manojlovic oli työskennellyt Kermasissa ennen nyt tarkasteltavana olevia vuosia, mutta voidaan arvioida, että hän valittajan puolisona tietää myös työsuhteensa jälkeistä aikaa koskien sen, onko Kermas ollut valittajan määräysvallassa. Valittajan viittaama, pörssitiedotteella julkistettu kirje on vuodelta 2012 ja Žagmešterin allekirjoittamat valtakirjat vuosilta 2010–2013 eli myöhemmältä kuin nyt kysymyksessä olevalta ajalta. Finanssivalvonnan esittämien esitutkintapöytäkirjoitteiden sekä syyttämättäjättämispäätöksen perusteella - - -. Valittaja on ensimmäisen kerran vasta Finanssivalvonnan kuulemiskirjeeseen vastatessaan kiistänyt määräysvaltansa. Hallinto-oikeus kuitenkin toteaa, ettei sillä, mitä esitutkinnassa kuultujen henkilöiden kuulemispöytäkirjoista ilmenee, ole asiassa ratkaisevaa näyttöarvoa. Asiassa on myös huomioitava esimerkiksi Finanssivalvonnan viittaamien - - - osalta, että valittaja on riidattomasti toiminut Kermasissa operatiivisena johtajana ja että hänen nimenkirjoitusoikeutensa on voinut perustua jo tähän asemaan.

Hallinto-oikeus katsoo, että oikein kuva Kermasin määräysvallan käytöstä vuonna 2009 on saatavissa Afarakin ajalta 31.3.2008–2.7.2016 olevan julkisen sisäpiirirekisterin, vuosien 2008 ja 2009 vuosikertomusten sekä samansisältöisenä annettuna vuoden 2010 vuosikertomuksen, vuoden 2008 pörssitiedotteen sekä vuosien 2008 ja 2009 hankekohtaisten sisäpiirirekistereiden merkinnöistä, joiden perusteella Kermas oli valittajan yhtiö ja hänen määräysvallassaan. Asiakirjojen merkintöjen luotettavuutta puoltaa se, että valittaja oli itse allekirjoittanut osan mainituista asiakirjoista ja että valittajan puolison Manojlovicin on Afarakin hallituksen jäsenenä ja hallituksen puheenjohtajana tullut olla tietoinen merkinnöistä ja ettei asiakirjojen tietoja ole missään vaiheessa oikaistu. Hallinto-oikeus katsoo, ettei yksin valittajan ja hänen puolisonsa kertoman ja Danica Žagmešterin yksityisluonteisen kirjallisen todistajanlausunnon perusteella Kermasin määräysvallan voida vastoin mainituista asiakirjoista ilmenevää todeta olleen vuosina 2008 ja 2009 muulla henkilöllä kuin valittajalla. Edellä kuvattua käsitystä tukee myös osaltaan se, että valittaja on edelleen 30.4.2015 antamassaan Kermasin liputusilmoituksessa ilmoittanut sekä Kermasin että Kermas Resources Limitedin olevan hänen määräysvallassaan.

Asiassa saatua selvitystä kokonaisuutena arvioiden ja ottaen erityisesti huomioon vuosia 2008 ja 2009 koskeva asiakirjaselvitys, hallinto-oikeus katsoo tulleen näytetyksi, että Kermas on nyt tarkasteltavana olevina ajankohtina ollut valittajan määräysvallassa AML 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettulla tavalla ja että valittaja on siten rinnastettavissa AML:n 6 luvun 10 §:ssä tarkoitettuun osakkeenomistajaan.

5.3.2 Yksissä tuumin toimiminen

Toisekseen asiassa on arvioitava, onko valittaja toiminut Hinon, Finalinen ja Manojlovicin kanssa yksissä tuumin määräävän vallan käyttämiseksi Afarakissa. Asiassa ei ole tullut ilmi valittajan ja mainittujen tahojen välistä nimenomaista kirjallista sopimusta yksissä tuumin toimimisesta. Yksituumaisuus voi kuitenkin lain esitöiden mukaan perustua joko nimenomaiseen sopimukseen taikka konsensukseen ja ratkaisevaa on se, millaiseksi tosiasiallinen tilanne muodostuu vähemmistöosakkeenomistajien aseman kannalta. Suullisen sopimuksen olemassaolo taikka muu yhteisymmärrys yksituumaisuudesta on pääteltävä asian kokonaisarvion perusteella. Hallinto-oikeus katsoo, että yksissä tuumin toimimista arvioidaan tosiasiallisen tilanteen perusteella vähemmistöosakkeenomistajien näkökulmasta ja että merkitystä on annettava myös toiminnan ja sen vaikutusten kestolle.

Hallinto-oikeus toteaa, että määräävää valtaa ei ole käsitteenä määritelty arvopaperimarkkinalaissa, mutta lain esitöissä on korostettu, että julkisen kaupan käynnin kohteena olevissa yhtiöissä tosiasiallista määräysvaltaa voi käyttää ja yksinkertaisen enemmistön saavuttaa sitä alhaisemmalla ääniosuudella, mitä hajautuneempi yhtiön osakkeenomistus on. Määräävän vallan käyttämisellä on siten katsottava tarkoitettua sellaista äänivaltaa, joka riittää yhtiön kannalta olennaisten päätösten tekemiseen, eli kysymys voi olla myös niin sanotusta tehokkaasta vähemmistövallasta eli mahdollisuudesta edistää äänivallan käyttäjän asemaa muiden osakkeenomistajien kustannuksella. Tällaista asemaa tavoittelevalla voi riittää sekin, että hän tietää, ettei tietyillä osakkeilla äänestetä, jolloin muiden osakkeenomistajien suhteellinen ääniosuus kasvaa. Näin ollen hallinto-oikeus katsoo, että AML 6 luvun 10 §:n mukaisella määräävällä vallalla tarkoitetaan mainitun säännöksen mukaista tarjousvelvollisuusrajan ylittävää ääniosuutta eikä kysymys ole määräysvallasta siten kuin se on määritelty AML 1 luvun 5 §:ssä ja osakeyhtiölaissakin viitatussa kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä. Mainittu osuus on arvopaperimarkkinalaissa asetettu kolmeen kymmenesosaan. Merkityksellistä ei toisaalta lain sanamuodon mukaan ole se, onko määräävää valtaa jo tosiasiallisesti käytetty, vaan se, että yksituumaisuudella on pyritty saavuttamaan määräävän vallan käyttämisen mahdollistava asema.

Keskeisenä aineistona tapahtumainkulun selvittämisessä ovat olleet - - - Finanssivalvonnalle toimittamat sähköpostit. Sähköpostien aitoutta ei ole kiistetty. Valittajan sekä Manojlovicin kertoman mukaan Afarakin tiloihin Lontoossa oli murtauduttu ja sieltä oli viety muun ohella tietokoneita ja puhelimia, mutta asiassa ei kuitenkaan ole väitetty, että laitteet vienyttä tahoa olisi kirjoittanut esitettyjä sähköposteja, vaan kerrottuun murtoon on vedottu hyödyntämiskiellon kannalta. Valittaja on kuitenkin hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä todennut, ettei hän ole itse lähettänyt kaikkia esillä olleita sähköposteja. Hallinto-oikeus pitää sinänsä mahdollisena sitä valittajan ja myös Manojlovicin kertomaa, että valittajan sähköpostiosoitetta ovat käyttäneet myös muut henkilöt kuin valittaja itse. Hallinto-oikeus ei kuitenkaan pidä uskottavana, että viestejä olisi lähetetty vastoin valittajan hyväksyntää ja ilman, että hän on ollut tietoinen niiden sisällöstä ja merkityksestä. Asiassa ilmi tulleen perusteella valittaja oli itse luovuttanut sähköpostin käyttöoikeudet joillekin henkilöille, eikä asiassa ole väitettykään, että viestejä olisi lähetetty luvatta. Viestien on näin joka tapauksessa katsottava vastanneen valittajan tarkoitusta, vaikka hän ei niitä olisi nimenomaisesti itse lähettänyt.

Finanssivalvonta on ensinnäkin katsonut, että valittaja on toiminut yksituumaisesti Hinon kanssa. Valittajan ja Hinon edustajaksi kerrotun Dongin välisen, ajalla tammikuu 2008 – marraskuu 2011 käydyn sähköpostikirjeenvaihdon perusteella valittaja on aktiivisesti antanut Hinolle ohjeita Afarakin osakeostojen määrästä ja ajoituksesta ja Dong on säännönmukaisesti raportoinut valittajalle hankintojen etenemisestä sekä pyytänyt ohjeita jatkohankinnoista. Hallinto-oikeus katsoo, että valittaja ja Dong olivat sopineet Afarakin osakkeiden hankkimisesta Hinon kautta. Muun ohella Dongin - - - valittajalle lähettämän sähköpostin sanamuodoista on pääteltävissä, että osakeostot on tehty nimenomaan valittajan lukuun, sillä - - -. Sähköpostiviestien sanamuodot eivät tue sitä valittajan esittämää väitettä, että valittaja olisi ainoastaan monitoroinut kurssia Dongin puolesta ja antanut neuvoja.

Asiassa on tullut muun ohella - - - perusteella näytetyksi, että valittaja ja Kermasin tytäryhtiö RCS ovat vuosina 2008–2014 siirtäneet Hinon tilille rahavaroja yli 27 miljoonaa euroa. Ainakin 1,5 miljoonaa euroa oli siirretty Kermasin tililtä RCS:n kautta Hinolle. Kun otetaan huomioon rahasiirroista ja Hinon tekemistä Afarakin osakeostojen ajankohdista saatu selvitys sekä toisaalta valittajan asiassa kertoma, voidaan pitää selvitettyinä, että rahasiirrot on tehty osakkeiden ostamista varten. Valittaja on alun perin todennut, ettei osakekauppojen rahoittaminen luo määräysvaltaa taikka ole laissa kielletty, ja esittänyt vasta hallinto-oikeudessa, että rahavaroissa on oikeastaan ollut kysymys Hinon omista varoista, jotka oli valittajan muistaman mukaan vuonna 2007 siirretty RCS:lle säilytettäväksi. Tästä seikasta ei kuitenkaan ole esitetty valittajan itsensä laatiman taulukon lisäksi mitään asiakirjaselvitystä. Hallinto-oikeus katsoo, että lainojen ja rahasiirtojen todentaminen perustuu jo lähtökohdiltaan kirjalliseen aineistoon, eikä kysymyksessä olevien varojen siten voida yksin valittajan kertoman perusteella todeta olleen alun perin Hinon rahavaroja. Myöskään Finanssivalvonnan viittaamat Hinon vuosina 2007 ja 2008 päättyneiden tilikausien tilinpäätösasiakirjat eivät tue valittajan väitettä siitä, että RCS:n hallussa olisi ollut Hinon varoja siten kuin valittajan taulukossa esitetään. Dong on muun ohella sähköpostissaan - - -, mikä tukee sitä käsitystä, etteivät rahavarat todellisuudessa ole olleet valittajan väittämin tavoin Hinon omia varoja, vaan osakekauppojen rahoitus on tullut valittajalta.

Valittaja on sähköpostien perusteella antanut Dongille ohjeita myös Afarakin osakkeisiin liittyvän äänivallan käytöstä ja Dong on tiedustellut - - -. Hallinto-oikeus katsoo, että mainitussa valittajan ja Dongin välisessä kirjeenvaihdossa ei ole ollut kysymys tavanomaisena pidettävästä toisistaan riippumattomien osakkeenomistajien ja liikekumppaneiden välisestä ajatustenvaihdosta, vaan valittaja on aktiivisesti ohjeistanut ja Dong on raportoinut valittajalle tavalla, jonka perusteella valittajan ja Hinon välillä on katsottava – yhdessä edellä todetun osakeostoihin liittyvän menettelyn kanssa – olleen yksituumaisuus Afarakin osakkeiden osalta. Tätä näkemystä tukee edelleen se, että Hinon antamat valtakirjat ovat olleet muodoltaan ja äänestysohjeiltaan yhteneväisiä Kermasin antamien ja valittajan allekirjoittamien valtakirjojen kanssa.

Finanssivalvonta on toisekseen katsonut, että valittaja on toiminut yksituumaisesti Finalinen kanssa, minkä arvioimisella on merkitystä erityisesti tarjousvastikkeen korotusvelvollisuuden näkökulmasta. Saadun selvityksen mukaan Kermasin tytäryhtiö RCS oli vuonna 2008 myynyt 30 miljoonaa Ruukin osaketta edellä todetusti valittajan määräysvalta-yhtiönä pidettävälle Kermasille, joka oli muutamaa minuuttia myöhemmin myynyt osakkeet Hanwalle. Hanwa on vuonna 2011 myynyt 27 miljoonaa osaketta Finalinelle samalla hinnalla,

kuin se oli ostanut osakkeet, ja vuonna 2014 osakkeet on edelleen siirretty Finalinelta velan kuittauksena Hinolle. Finalinella ei ole ollut ennen vuotta 2011 lainkaan omaa toimintaa; se on ainoastaan avannut yhden arvopaperisalkun Suomessa, ostanut 27 miljoonaa Ruukin osaketta markkinoiden ulkopuolella pörssikurssia huomattavasti korkeammalla hinnalla ja säilyttänyt niitä muutaman vuoden ajan. Finaline on siten tullut uutena tahona Ruukin omistajaksi heti huomattavalla omistusosuudella.

Asiassa on tullut - - - perusteella näytetyksi, että valittaja, Kermas ja RCS ovat järjestelleet Finalinen ja Hanwan välisen 27 miljoonan Ruukin osakkeen kaupan rahoituksen vuonna 2011 kokonaisuudessaan. Valittaja on myöntänyt rahoituksen järjestämisen. Valittajan esitutkinnassa kertoman mukaan - - -, mutta tämän asian yhteydessä valittaja on esittänyt, että aloite rahoitussopimuksen tekemiseen oli tullut Hanwalta. Ulkoisesti havaittavien seikkojen perusteella osakekaupan rahoitus vaikuttaa tapahtuneen korottomasti ja vakuudettomasti keskinäiseen luottamukseen perustuen. Valittajan ja Manojlovicin suullisessa käsittelyssä ilmoittaman mukaan lainat on maksettu lähes kokonaan takaisin, mutta lainojen takaisinmaksusta ei ole esitetty mitään asiakirjaselvitystä. Manojlovicin mukaan lainat maksoi takaisin de Rieudotte. Kertomus siitä, että de Rieudotte olisi maksanut lainat valittajalle, on ristiriidassa sen asiassa esitetyn kanssa, että Hino oli ottanut valittajalta lainan saatavakseen ja että Afarakin osakkeet oli vuonna 2014 siirretty velan kuittauksena Finalinelta Hinolle. Finanssivalvonnan kiinnitettyä huomiota tähän seikkaan, valittaja on kirjelmässään 5.2.2019 todennut, että suullisessa käsittelyssä oli puhe muiden lainojen takaisinmaksusta.

Valittaja on suullisessa käsittelyssä tuonut ilmi, että hän halusi Hanwan ja Finalinen välisessä osakekaupassa auttaa Hanwaa, sillä oli yhtiölle kiitollisuudenvelassa. Kun osakekaupan hinta oli asetettu nimenomaan myyjätahona olleen Hanwan kannalta edulliselle tasolle eikä ole nähtävissä, että Finalinella ostajana olisi ollut intressiä suostua markkinoita huomattavasti korkeampaan hintaan, ja kun - - -, on perusteltua katsoa, että valittaja on ollut kaupassa keskeisessä roolissa nimenomaan Finalinen tehdessä ostopäätöstä, eikä valittajan roolina ole ollut pelkästään ostajan ja myyjän yhteensaattaminen.

- - -

Edellä esitettyyn nähden, ja kun otetaan erityisesti huomioon, ettei Finaline käyttänyt osakekauppaan lainkaan omia varojaan, vaan valittaja määräysvalta-yhtiöineen on rahoittanut markkinatasoon nähden ylihintaisena pidettävän kaupan kokonaisuudessaan, asiassa on perusteltua aihetta katsoa, että Afarakin osakkeiden hankinnasta on tosiasiasa päätännyt ja määrännyt valittaja. Käsitelystä tukee se, että - - -. Hallinto-oikeudessa ei ole esitetty uskottavaa selitystä sille, miksi valittaja olisi - - - ryhtynyt toimiin rahoituksen järjestämiseksi ja nähnyt muutoinkin vaivaa sen eteen, että valittajankin pöytälaatikkoyhtiöksi kuvailema Finaline, jolla ei ole ollut aiempaa toimintaa, on saanut ostettua merkittävän määrän Afarakin osakkeita ilman, että valittajalla olisi ollut asiassa liiketoiminnallisia perusteita. Vuoden 2011 osakekaupassa käytetty hinta on ollut sama kuin millä Hanwa oli vuonna 2008 ostanut 30 miljoonaa Afarakin osaketta valittajan määräysvalta-yhtiöksi katsotulta Kermasilta. Valittaja on myös ollut keskeinen toimija Finalinen luopuessa Afarakin osakkeista, kun osakkeet on vuonna 2014 siirretty Hinolle velan kuittauksena. Asiassa on syytä epäillä, että vuosien 2008 ja 2011 osakekaupat sekä vuoden 2014 osa-

kesiirto liittyvät toisiinsa. Hallinto-oikeus katsoo, että valittajan toiminnan perusteella hänen roolinsa Finalinessa on muodostunut niin merkittäväksi, että hänen on katsottava vähintäänkin toimineen Finalinen kanssa yksissä tuumin Afarakin osakkeiden osalta.

Näytön arvioinnin perusteet ja näyttökynnys poikkeavat toisistaan rikosoikeuden ja hallintolainkäytön aloilla, eivätkä syyttäjän syyttämättäjättämispäätöksessä tekemät johtopäätökset sido hallinto-oikeutta. Syyttämättäjättämispäätöksessä on arvioitu syytekynnyksen ylittymistä arvopaperimarkkinoita koskevassa tiedottamisrikoksessa eli sitä, onko valittajalla ollut tosiasiallinen määräysvalta Finalinessa tai onko hän käyttänyt äänivaltaa Finalinen omistukseen hankkimien Ruukin osakkeiden osalta, kun taas nyt kysymyksessä olevassa asiassa on kysymys siitä, onko valittaja toiminut Finalinen kanssa yksissä tuumin määräävän vallan käyttämiseksi Afarakissa. Tosiasiallista määräysvaltaa ja yksissä tuumin toimimista arvioidaan eri kriteerein. Edelleen hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että - - - Syyttämättäjättämispäätöksessä johtopäätöksinä todetut seikat eivät anna aihetta arvioida nyt kysymyksessä olevaa rahoitusmarkkinoiden valvontaa koskevaa asiaa toisin.

Edellä kuvatulle valittajan menettelylle ei ole asiaa kokonaisuutena arvioiden nähtävissä muuta selitystä kuin se, että valittaja on ryhtynyt mainittujen tahojen kanssa yksituumaisesti toimenpiteisiin Afarakin osakkeiden hankkimiseksi siten, että tahot saavuttavat yhtiössä ääniosuuden, joka mahdollistaa määräävän vallan käyttämisen yhtiössä ilman, että valittajan osuus yhtiön osakkeiden äänimäärästä sellaisenaan ylittää AML 6 luvun 10 §:n mukaisen pakollisen ostotarjousvelvollisuuden rajan. Valittajan pyynnöstä laadituille, henkilöiden Barry Rourke ja Thomas Hoyer antamille yksityisluonteisille kirjallisille todistajanlausunnoille, joiden mukaan he eivät havainneet Kermasin, Finalinen ja Hinon välillä yksituumaisuutta, ei voida muu asiassa esitetty näyttö huomioon ottaen antaa merkittävää painoarvoa. Hallinto-oikeus katsoo näin ollen, että valittaja on toiminut lainkohdassa tarkoitettulla tavalla yksissä tuumin Hinon ja Finalinen kanssa määräävän vallan käyttämiseksi Afarakissa.

Hallinto-oikeus katsoo, että vakiintuneen tulkinnan mukaisesti valittajan on katsottava toimineen AML:ssa tarkoitettulla tavalla yksissä tuumin myös Afarakin osakkeita omistaneen puolisonsa Jelena Manojlovicin kanssa. Asiassa ei ole esitetty selvitystä, joka kumoaisi mainitun oletaman. Hallinto-oikeus kuitenkin toteaa, että Manojlovicin omistama osuus on ollut siten vähäinen, ettei sillä ole merkitystä tarjousvelvollisuuden syntymistä arvioitaessa.

5.3.3 Tarjousvelvollisuus ja sen vanhentuminen

Hallinto-oikeus katsoo, kuten Finanssivalvontakin, että yksissä tuumin toimiminen Hinon kanssa on alkanut viimeistään 8.5.2008, kun Dong on sähköpostitse ilmoittanut valittajalle - - - Valittajan määräysvaltayhtiö Kermasin AML 6 luvun 10 §:n mukaisesti laskettu ääniosuus Afarakissa on 22.10.2009 tehtyjen osakehankintojen johdosta ollut 28,16 prosenttia. Valittajan kanssa yksissä tuumin toimivaksi katsotun Hinon ääniosuus oli tuolloin 4,44 prosenttia. Yhteenlaskettu osuus Afarakin osakkeiden äänimäärästä oli siten 32,60 prosenttia 22.10.2009, jolloin velvollisuus pakolliseen ostotarjoukseen on syntynyt. Saadun selvityksen mukaan tarjousvelvollisuusraja kolme kym-

menesosaa on tämänkin jälkeen jatkuvasti ylittynyt, kun otetaan huomioon valittajan sekä Hinon, Finalinen ja Manojlovicin ääniosuudet. Finanssivalvonnan päätöksessä todettuja ääniosuusmääriä ei ole kiistetty.

Kysymyksen siitä, mikä henkilö, yhteisö tai säätiö on tarjousvelvollinen, ratkaisee AML 6 luvun 10 §:n 4 momentin mukaan epäselvässä tapauksessa Finanssivalvonta. Ratkaisevaa tarjousvelvollisen määräämisessä on se, kuka on tosiasiallisesti käyttänyt määräysvaltaa tai kenellä on suurin intressi kohdeyhtiössä. Valittajan määräysvaltayhtiö Kermasin ääniosuus on jo yksinään ollut lähes kolme kymmenesosaa vuonna 2009. Valittaja on ollut useita vuosia keskeinen henkilö Afarakin toiminnassa ja johto-organisaatiossa. Näissä oloissa valittajalla on katsottava olleen suurin intressi määräävän vallan käyttämiseksi Afarakissa. Finanssivalvonta on siten voinut katsoa, että valittaja on yksissä tuumin toimineista tahoista tarjousvelvollinen, ja kohdistaa päävelvoitteiden noudattamiseksi asetetun uhkasakon häneen. Finanssivalvonta on päätöksessään todennut, että valittaja voi täyttää asetetut velvoitteet myös siten, että pakollisen ostotarjouksen tekee hänen sijaansa hänen täysin omistamansa määräysvaltayhteisö. Asiassa ei ole tullut ilmi seikkoja, joiden perusteella valittajalla ei olisi oikeudellista ja tosiasiallista mahdollisuutta noudattaa asetettuja päävelvoitteita.

Hallinto-oikeus katsoo, ettei laki velan vanhentumisesta sovellu nyt kysymyksessä olevaan velvollisuuteen ryhtyä pakolliseen ostotarjousmenettelyyn, sillä siinä ei voida katsoa olevan kysymys sellaisesta vaatimuksesta tai sidonnaisuudesta taikka muusta velvoiteoikeudellisesta suoritusvaatimuksesta, joka voi vanhentua tietyn määräajan kulumisen perusteella. Tarjousvelvollisuuden syntymä hetki ei sellaisenaan saa aikaan rahavelkaa tai sellaiseen rinnastettavaa velvoitetta suhteessa muihin osakkeenomistajiin. Vakiintuneesti kahdenvälinen varallisuusarvoinen suoritusvelvoite syntyy niin sanotun tarjous–vastausmekanismin avulla. Tässä tapauksessa mitään raha- tai muuta saatavaa taikka rahanarvoista suoritevelvoitetta ei ole velan vanhentumisesta annetun lain tarkoittamalla tavalla olemassa, kun ostotarjousta ei ole esitetty eikä ostotarjoukseen siten ole myöskään vastattu.

5.3.4 Tarjousvastikkeen määrä ja uhkasakkojen suuruus

Asiassa saadun selvityksen perusteella korkein Afarakin osakkeista maksettu hinta tarjousvelvollisuuden syntymistä edeltäneen kuuden kuukauden aikana eli 21.4.–21.10.2009 on ollut Hinon 25.6.2009 maksama á 2,21 euroa. Näin ollen pakollisen ostotarjouksen mukaisen tarjousvastikkeen tulisi olla vähintään mainittu määrä. Kun kuitenkin otetaan huomioon, että Finaline oli tarjousvelvollisuuden syntymisen jälkeen hankkinut osakkeita hintaan á 2,50 euroa, eikä tarjousaika ole vielä päättynyt, sillä velvoitettuun ostotarjousmenettelyyn ei ole vielä ryhdytty, tarjousvastikkeen vähimmäismäärän tulisi AML 6 luvun 13 §:n mukainen korotusvelvollisuus huomioon ottaen olla mainittu määrä. Asiassa ei ole tullut ilmi erityistä syytä poiketa tarjousvastikkeen määrästä. Kun otetaan huomioon, että Finanssivalvonta oli velvoittanut valittajan tekemään pakollisen ostotarjouksen siten kuin AML:ssa säädetään, hallinto-oikeus katsoo, että tarjousvastikkeen laskennallisella vähimmäismäärällä on tämän asian yhteydessä merkitystä käytännössä uhkasakkojen suuruutta arvioitaessa.

Hallinto-oikeus toteaa, että uhkasakon asettamisen tarkoituksena on taivuttaa velvoitettu noudattamaan päävelvoitetta. Uhkasakon on siten oltava suuruudeltaan sellainen, että sen voidaan olettaa johtavan päävelvoitteen täyttämiseen. Uhkasakkolaki ei sisällä euromääristä kattoa uhkasakon suuruudelle, ja sen määrä harkitaan tapauskohtaisesti. Tässä tapauksessa päävelvoitteena olevassa pakollisessa ostotarjouksessa tarjousvastikkeen vähimmäismäärä olisi 379 miljoonaa euroa, mihin peilattuna asetettujen uhkasakkojen määrää voidaan pitää perusteltuna. Velvoitteet on asetettu täytettäväksi yksi kerrallaan ja uhkasakot on asetettu juoksevina uhkasakkoina. Asiassa ei ole esitetty selvitystä siitä, että uhkasakot muodostuisivat valittajan tulo- ja varallisuustasoon nähden kohtuuttomiksi. Kun lisäksi otetaan huomioon, että valittajan on edellä kuvatusti katsottava menetelleen suunnitelmallisesti ja pitkäaikaisesti välttääkseen pakollisen tarjousvelvollisuuden, jota koskevilla arvopaperimarkkinain säännöksillä on tarkoitettu muun ohella suojata vähemmistöosakkeenomistajia, turvata arvopaperimarkkinoiden luotettavuus sekä varmistaa osakkeenomistajien yhdenvertainen kohtelu, hallinto-oikeus katsoo, ettei asetettuja uhkasakkoja voida näissä oloissa pitää määrältään kohtuuttomina.

6. Oikeudenkäyntikulut

Hallintolainkäyttölain 74 §:n 1 momentin mukaan asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Mitä tässä pykälässä ja 75 §:ssä säädetään asianosaisesta, voidaan soveltaa myös päätöksen tehneeseen hallintoviranomaiseen. Saman pykälän 2 momentin mukaan harkittaessa julkisen asianosaisen korvausvelvollisuutta on otettava erityisesti huomioon, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä.

Erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen ei ole kohtuutonta, että valittaja joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Oikeudenkäynti ei ole aiheutunut viranomaisen virheestä. Valittajan vaatimus oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta on näin ollen hylättävä.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut sekä
Arvopaperimarkkinalaki 19 luku 6 § 1 mom

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen sekä asian käsittelyn aikana tehtyihin käsittelyratkaisuihin saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valitusosoitus on liitteenä (HLL Valituslupa 30 pv).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet
Outi Siimes, Vesa Heikkilä (t) ja Emmi Aakula.

Esittelijäjäsen

Emmi Aakula

Jakelu ja oikeudenkäyntimaksu

Päätös	Valittajan asiamiehelle saantitodistuksin Oikeudenkäyntimaksu 250 euroa (tuomioistuinmaksulaki 2 §) Tiedote oikeudenkäyntimaksusta korkeimmassa hallinto-oikeudessa
Jäljennös	Finanssivalvonta